

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Zakona o ohranjanju narave obsega:

- Zakon o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 56/99 z dne 13. 7. 1999),
- Popravek zakona o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 31/00 z dne 7. 4. 2000),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave – ZON-A (Uradni list RS, št. 119/02 z dne 30. 12. 2002),
- Zakon o ohranjanju narave – uradno prečiščeno besedilo – ZON-UPB1 (Uradni list RS, št. 22/03 z dne 3. 3. 2003).

ZAKON O OHRANJANJU NARAVE (ZON)

(neuradno prečiščeno besedilo št. 2)

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen (namen zakona)

(1) Ta zakon določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave.

(2) Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so ukrepi, s katerimi se ureja varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst (v nadaljnjem besedilu: rastlinske in živalske vrste), vključno z njihovim genskim materialom in habitati ter ekosistemi, in omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti ter zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja.

(3) Sistem varstva naravnih vrednot je sistem, ki določa postopke in načine podeljevanja statusa naravnih vrednot ter izvajanje njihovega varstva.

2. člen (biotska raznovrstnost)

(1) Biotska raznovrstnost je raznovrstnost živih organizmov.

(2) Raznovrstnost živih organizmov vključuje raznovrstnost znotraj vrst in med različnimi vrstami, gensko raznovrstnost ter raznovrstnost ekosistemov.

(3) Biotska raznovrstnost se v naravi ohranja z ohranjanjem naravnega ravnovesja.

3. člen (naravno ravnovesje)

(1) Naravno ravnovesje je stanje medsebojno uravnoteženih odnosov in vplivov živih bitij med seboj in z njihovimi habitati.

(2) Naravno ravnovesje je porušeno, ko poseg uniči številčno ali kakovostno strukturo življenjske združbe rastlinskih ali živalskih vrst, okrni ali uniči njihove habitate, uniči ali spremeni sposobnosti delovanja ekosistemov, prekine medsebojno povezanost posameznih ekosistemov ali povzroči precejšnjo osamitev posameznih populacij.

4. člen (naravne vrednote)

(1) Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije.

(2) Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava.

(3) Naravne vrednote iz prejšnjega odstavka so zlasti geološki pojavi, minerali in fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemski kraški pojavi, podzemске jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava.

(4) S sistemom varstva naravnih vrednot se zagotavljajo pogoji za ohranitev lastnosti naravnih vrednot oziroma naravnih procesov, ki te lastnosti vzpostavljajo oziroma ohranjajo, ter pogoji za ponovno vzpostavitev naravnih vrednot.

5. člen (skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti)

Politike, programi, strategije in načrti razvoja na posameznih področjih, ki lahko prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, morajo na svojih področjih izkazovati in zagotavljati izvajanje ukrepov, s katerimi prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

6. člen (obveznost vključevanja ukrepov)

Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot po tem zakonu se vključujejo v urejanje prostora ter rabo in izkoriščanje naravnih dobrin ter ukrepe varstva kulturne dediščine na način, ki ga določa zakon.

7. člen (subjekti ohranjanja in varstva)

(1) Fizične in pravne osebe morajo ravnati tako, da prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in varujejo naravne vrednote.

(2) Država, lokalne skupnosti ter druge osebe javnega prava so pri izvajanju nalog iz svojih pristojnosti dolžne upoštevati načela, cilje in ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter pri tem medsebojno sodelovati.

8. člen (pristojnosti države in lokalnih skupnosti)

(1) Urejanje zadev ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot je v pristojnosti države, razen zadev lokalnega pomena na področju varstva naravnih vrednot, ki so v pristojnosti lokalne skupnosti.

- (2) Zadeve lokalnega pomena iz prejšnjega odstavka so:
- programiranje in planiranje na področju varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,
  - sprejemanje ukrepov varstva naravnih vrednot lokalnega pomena,
  - zagotavljanje lokalnih javnih služb ohranjanja narave,
  - popularizacija varstva naravnih vrednot lokalnega pomena.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka mora država ukrepati, če je v nevarnosti obstoj naravne vrednote lokalnega pomena.

9. člen **(ekološka in socialna funkcija lastnine)**

(1) Lastnik zemljišča mora dopustiti na svojih zemljiščih neškodljiv prehod drugim osebam in drugo splošno rabo v skladu z zakonom ter dopustiti na svoji lastnini opravljanje nalog ohranjanja biotske raznovrstnosti in ukrepov varstva naravnih vrednot (v nadaljnjem besedilu: naravovarstvene naloge).

(2) Pri izvajanju določb tega zakona so z lastniki izenačeni tudi drugi uporabniki nepremičnin.

(3) Določba prvega odstavka tega člena ne velja za zemljišča, ki jih je dovoljeno ograditi v skladu z zakonom, razen za izvajanje tistih naravovarstvenih nalog, ki so nujne za preprečitev poškodovanja ali uničenja naravne vrednote.

10. člen **(izključitev veljavnosti)**

(1) Določbe tega zakona glede dolžnosti ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot se ne uporabljajo pri ukrepih za:

- odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja,
- reševanje ljudi in premoženja,
- izvajanje nujnih ukrepov obrambe države.

(2) Določba prejšnjega odstavka velja le za čas trajanja neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženje.

(3) Nujni ukrepi obrambe države iz tretje alineje prvega odstavka tega člena so tisti, katerih opustitev bi lahko bistveno zmanjšala bojno pripravljenost Slovenske vojske oziroma ogrozila izvajanje ukrepov za pripravljenost ali mobilizacijo.

(4) Izbere se tisti ukrep iz prvega odstavka tega člena, ki ob doseganju enakih učinkov najmanj poškoduje naravo.

11. člen **(določitev pojmov)**

V tem zakonu uporabljeni pojmi imajo naslednji pomen:

1. Domorodna (avtohtona) živalska ali rastlinska vrsta je tista, ki je v določenem ekosistemu naravno prisotna; od vrst, ki so bile iztrebljene, se za domorodne štejejo

- tiste, za katere v ekosistemu še obstajajo približno enaki biotopski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
2. Doselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem rastline ali živali te vrste že živijo.
  3. Ekosistem je funkcionalna celota življenjskega prostora (biotop) in življenjske združbe (biocenoza), katerega sestavine so v dinamičnem ravnovesju.
  4. Geotop je del geosfere geološkega, geomorfološkega ali hidrološkega pomena.
  5. Gojitev rastlin je gojenje rastlin domorodnih ali tujerodnih vrst z namenom pridobivanja hrane, prodaje, za okras, za industrijske ali zdravilne namene, namene učno-vzgojnega ali znanstvenoraziskovalnega dela ter zaradi ohranitve vrste.
  6. Gojena žival je tista, ki je potomka staršev vzgojenih v ujetništvu.
  7. Gojitev živali je gojenje (hranjenje, omogočanje razmnoževanja, križanje) živali domorodnih ali tujerodnih vrst v prostoru, ločenem od narave (ogradi, obori, kletki, bazenih, koritih in v podobnih prostorih), zlasti z namenom pridobivanja hrane, lova, prodaje, učno-vzgojnega ali znanstvenoraziskovalnega dela ter zaradi ohranitve vrste.
  8. Habitat (življenjski prostor) je s specifičnimi neživimi in živimi dejavniki opredeljen prostor vrste oziroma geografsko opredeljen prostor osebkov ali populacije vrste.
  9. Naselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem rastline ali živali te vrste niso bile nikoli prisotne. Naselitev je lahko izvedena z namenom, da rastline ali živali v novem ekosistemu živijo, ali je nezavedna in je posledica človekovega malomarnega ravnanja, npr. odmetavanje akvarijskih ali terarijskih živali v naravo ali omogočanje pobega živali iz ograjenih prostorov. Vnos živali v prostor za gojitev živali ni naselitev.
  10. Izvoz je vsak iznos blaga s carinskega območja Republike Slovenije.
  11. Oblikovana narava je del narave, ki ga človek preoblikuje z namenom vzgoje, izobraževanja, oblikovanja krajinskih elementov ali katerim drugim namenom in je pomemben zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti. Za oblikovano naravo se štejejo zlasti: drevoredi, botanični vrtovi, alpinetumi in drugi oblikovani ekosistemi.
  12. Odvzem rastline ali živali iz narave je odvzem žive ali mrtve rastline ali živali iz habitata.
  13. Ohranjanje narave je vsako ravnanje, ki se opravlja zaradi ohranitve biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.
  14. Okrnitev narave je stanje narave, ko so zaradi človekove dejavnosti spremenjeni naravni procesi tako, da je porušeno naravno ravnovesje ali so uničene naravne vrednote.
  15. Poseg v naravo je poseg v okolje po predpisih o varstvu okolja.
  16. Ponovna naselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem so bile rastline ali živali te vrste iztrebljene, v ekosistemu pa še obstajajo približno enaki abiotski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
  17. Populacija je skupina prostorsko in časovno povezanih rastlin ali živali iste vrste, v kateri se te med seboj križajo.
  18. Rastlinska ali živalska vrsta ali podvrsta ali varieteta je tista, katere osebki - vse razvojne oblike (v nadaljnjem besedilu: rastline ali živali) lahko živijo prosto v naravi, neodvisno od človeka in niso nastali z umetnim izborom (odbiranje in gojenje osebkov z namenom pridobivanja ras domačih živali ali sort kulturnih rastlin) ali biotehnološkim poseganjem v dedne zasnove. Cepljivke, glive in lišaji se obravnavajo kot rastlinska vrsta.
  19. Sestavine biotske raznovrstnosti so rastlinske in živalske vrste, njihov genski material in ekosistemi.
  20. Tranzit je vsak prenos blaga preko carinskega območja Republike Slovenije pod carinskim nadzorom.
  21. Tujerodna (alohtona) živalska vrsta je tista, ki jo naseli človek in v biocenozi določenega ekosistema pred naselitvijo ni bila prisotna; od vrst, ki so bile iztrebljene, se za tujerodne štejejo tiste, za katere v ekosistemu ne obstajajo več približno enaki biotopski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
  22. Tujerodna (alohtona) rastlinska vrsta je tista, ki jo naseli človek in pred naselitvijo ni bila prisotna na ozemlju Slovenije.
  23. Ugodno stanje rastlinske ali živalske vrste je stanje, ki v predvidljivi prihodnosti zagotavlja obstoj vrste.

24. Uvoz je vsak vnos na carinsko območje Republike Slovenije, ne glede na to, kakšna raba ali uporaba je bila v skladu s carinskimi predpisi dovoljena za to blago.
25. Zatočišče za živali je prostor, namenjen za začasno oskrbo oziroma zdravljenje bolnih ali ranjenih živali, zapuščenih mladičev, ki sami še niso sposobni preživeti v naravi, ter živali, ki so bile odvzete imetniku zaradi protipravnega zadrževanja v ujetništvu, nedovoljene trgovine, izvoza, uvoza in zaradi drugih z zakonom določenih razlogov.

II. OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

2.1. Rastlinske in živalske vrste

12. člen (posebno varstvo države)

Rastline in živali so pod posebnim varstvom države.

13. člen (pridobitev v lastnino)

Žival ali vodna rastlina, ki je odvzeta iz narave za namene in pod pogoji, ki jih določa zakon, postane last tistega, ki jo odvzame iz narave.

14. člen (splošni varstveni režim)

- (1) Rastlinsko ali živalsko vrsto je prepovedano iztrebiti.
- (2) Zniževati število rastlin ali živali posameznih populacij, ožati njihove habitate ali slabšati njihove življenjske razmere do take mere, da je vrsta ogrožena, je prepovedano.
- (3) Rastline ali živali je prepovedano namerno, brez opravičljivega razloga ubijati, poškodovati, odvzemati iz narave ali vznemirjati.
- (4) Habitatske populacije rastlinskih ali živalskih vrst je prepovedano namerno, brez opravičljivega razloga uničiti ali poškodovati.
- (5) Ne glede na določbo tretjega odstavka tega člena je dovoljeno loviti živali lovnih in ribolovnih vrst v skladu s predpisi, ki urejajo lov in ribolov, ter opravljati kmetijsko in gozdarsko dejavnost v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijstvo in gozdarstvo, ter odvzemati iz narave rastline ali živali za namene, dovoljene z zakonom.
- (6) Razlog za dejanje iz tretjega in četrtega odstavka tega člena je opravičljiv, če ima dejanje koristno posledico in je družbeno sprejemljivo.

15. člen (posegi in dejavnosti)

- (1) Vsakdo, ki posega v naravo oziroma v habitat populacij rastlinskih ali živalskih vrst, mora uporabljati načine, metode in tehnične pripomočke, ki prispevajo k ohranjanju ugodnega stanja vrste.

(2) Minister, pristojen za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: minister), lahko predpiše v soglasju s pristojnim ministrom za rastlinske ali živalske vrste ali za habitate njihovih populacij najmanj moteč način in pogoje poseganje v naravo iz prejšnjega odstavka ter časovno omeji posege v habitate populacij živalskih vrst v času, ki sovpada z njihovimi življenjsko pomembnimi obdobji.

16. člen **(trajnostno gospodarjenje z rastlinskimi in živalskimi vrstami)**

(1) Če se raba rastlin ali živali odvija na podlagi načrtov, se trajnostno gospodarjenje z rastlinskimi in živalskimi vrstami zagotavlja ob upoštevanju gospodarske in socialne funkcije tako, da se v načrtih upoštevajo ekosistemske in biogeografske značilnosti vrste ali populacije, ki so pomembne za ohranitev ugodnega stanja vrste.

(2) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) lahko predpiše pogoje rabe rastlin ali živali, ki se ne odvija na podlagi načrtov iz prejšnjega odstavka.

(3) Če način ali obseg rabe z rastlinami ali živalmi neposredno ogroža ugodno stanje vrste, ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), rabo omeji ali začasno prepove.

(4) Odločba iz prejšnjega odstavka se izda v soglasju z ministrstvom, pristojnim za gospodarjenje s posamezno rastlinsko ali živalsko vrsto.

(5) Organ, ki je sprejel načrt gospodarjenja mora preveriti njegovo izvajanje in ga uskladiti s spremenjenimi razmerami.

17. člen **(naselitev rastlin ali živali tujerodnih vrst)**

(1) Naseljevanje rastlin ali živali tujerodnih vrst je prepovedano.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo izjemoma dovoli naselitev rastlin ali živali tujerodnih vrst, če se v postopku presoje tveganja za naravo ugotovi, da poseg v naravo ne bo ogrozil naravnega ravnovesja ali sestavin biotske raznovrstnosti.

(3) Naseljevanje živali tujerodnih vrst, ki jih je dovoljeno loviti, in rastlin, ki se uporabljajo pri opravljanju kmetijske in gozdarske dejavnosti, dovoli pristojno ministrstvo s soglasjem ministrstva ob pogoju iz prejšnjega odstavka.

18. člen **(doselitev rastlin ali živali tujerodnih vrst)**

(1) Doseljevanje rastlin ali živali tujerodnih vrst mora biti spremljano in nadzorovano.

(2) Fizična ali pravna oseba mora obvestiti ministrstvo o nameravani doselitvi rastlin ali živali tujerodnih vrst.

(3) Vlogi mora predlagatelj priložiti tudi ugotovitve izvedenega postopka presoje tveganja za naravo.

(4) Odločba, s katero se doselitev prepove, se izda na podlagi izvedenega postopka presoje tveganja za naravo.

(5) Če ministrstvo v 30 dneh od prejema popolne vloge o zahtevi ne odloči, se šteje, da z doselitvijo ne soglaša.

(6) Za doseljevanje rastlin, ki se uporabljajo pri opravljanju kmetijske in gozdarske dejavnosti, se določbe tega člena ne uporabljajo.

(7) Za spremljanje in nadzorovanje doseljevanja živali, ki jih je dovoljeno loviti, skrbi pristojno ministrstvo na način iz tega člena.

19. člen **(zadrževanje v ujetništvu)**

(1) Živali domorodnih in tujerodnih vrst je prepovedano zadrževati v ujetništvu v neustreznih bivalnih razmerah in brez ustrezne oskrbe.

(2) Fizične ali pravne osebe, ki pridobijo velike sesalce, ptiče in plazilce ter živali vrst, ki so določene v ratificiranih mednarodnih pogodbah, z namenom zadrževanja v ujetništvu, so dolžne o tem obvestiti ministrstvo v 30 dneh po pridobitvi živali.

(3) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za veterinarstvo, predpiše bivalne razmere in oskrbo iz prvega odstavka tega člena ter živalske vrste, za katere velja obveznost iz prejšnjega odstavka.

20. člen **(zadrževanje v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti)**

(1) Fizična ali pravna oseba, ki namerava zadrževati živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti v živalskih vrtovih, akvarijih, terarijih ali podobnih prostorih, mora pridobiti dovoljenje ministrstva.

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda, če prosilec dokaže, da so izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka prejšnjega člena in da se bodo osebki prikazovali v okolju, ki je prilagojeno naravnim razmeram v habitatu in ne izkrivlja dejstev o biologiji živalske vrste.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo dovoli začasno zadrževanje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti, če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka prejšnjega člena.

21. člen **(gojitev živali)**

(1) Fizična ali pravna oseba, ki namerava gojiti živali domorodnih ali tujerodnih vrst, mora pridobiti dovoljenje ministrstva.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka določi minister živalske vrste, za katere ni treba pridobiti dovoljenja za gojitev živali, ker ne ogrožajo domorodnih živalskih vrst.

(3) Če je za gojitev živali iz prvega odstavka tega člena treba pridobiti dovoljenje tudi po drugem zakonu, se ne glede na določbo prvega odstavka tega člena to dovoljenje izda po drugem zakonu in ob soglasju ministrstva.

(4) Dovoljenje iz prvega odstavka tega člena za živali tujerodnih vrst se izda po izvedenem postopku presoje tveganja za naravo.

(5) Fizična ali pravna oseba lahko pridobi dovoljenje iz prvega in četrtega odstavka tega člena, če izkaže, da so izpolnjeni pogoji osamitve prostora za gojitev živali od stičnega ekosistema, in če je prostor za gojitev povezan s stičnim ekosistemom prek naprav, ki blažijo negativne vplive.

22. člen (gojitelj živali)

(1) Gojena žival je v lasti osebe, ki jo goji v skladu z zakonom.

(2) Gojena žival, za katero je treba pridobiti dovoljenje za gojitev iz prejšnjega člena, mora biti označena na predpisan način.

(3) Lastnik gojene živali mora skrbeti, da živali ne pobegnejo v naravo.

(4) Za škodo, ki jo povzročijo gojene živali, je lastnik odgovoren ne glede na krivdo.

(5) Pobeg gojenih živali v naravo se glede možnih škodljivih posledic šteje kot okrnitev narave.

(6) Minister v soglasju s pristojnim ministrom iz tretjega odstavka prejšnjega člena predpiše način označevanja živali iz drugega odstavka tega člena.

23. člen (trgovina z živimi živalmi)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki opravlja trgovinsko dejavnost z živimi živalmi domorodnih ali tujerodnih vrst, mora zagotoviti ustrezne bivalne razmere in ustrezno oskrbo za živali ter voditi evidenco o trgovini z živalmi.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka ni treba voditi evidence o trgovini z živalmi, če trgovina s posameznimi osebki ne ogroža obstoja živalske vrste.

(3) Živalske vrste iz prejšnjega odstavka določi minister.

(4) Bivalne razmere in oskrba se določijo v predpisu iz tretjega odstavka 19. člena tega zakona.

(5) Evidenca o trgovini z živalmi iz prvega odstavka tega člena vsebuje ime in priimek ter naslov stalnega prebivališča fizične osebe ali firmo in sedež pravne osebe, od katere je bila žival pridobljena, izvor živali, čas nakupa in prodaje ter ime, priimek in naslov stalnega prebivališča fizične osebe ali firmo in sedež pravne osebe, ki je žival kupila.

(6) Evidenca iz prejšnjega odstavka se lahko uporablja samo zaradi nadzora nad opravljanjem trgovinske dejavnosti z živimi živalmi.

(7) Minister predpiše podrobnejšo vsebino evidence o trgovini z živalmi iz prvega odstavka tega člena ter določi časovno obveznost vodenja evidenc.

(8) Določbe tega člena se ne nanašajo na trgovino z živimi živalmi, ki so namenjene prehrani.

24. člen (pravila varstva)

Vlada predpiše podrobnejši način varstva rastlinskih ali živalskih vrst ter varstvo drugih vrst živih organizmov in pri tem uredi zlasti:

1. ravnanje v zvezi z odvzemom živali iz narave, gojenjem, prenašanjem, naseljevanjem, ponovnim naseljevanjem in doseljevanjem, zadrževanjem živali v ujetništvu, trgovino, raziskovanjem živali, ravnanjem z mrtvimi živalmi ter preparatorstvom;
2. ravnanje v zvezi z odvzemom rastlin iz narave, gojenjem, naseljevanjem, ponovnim naseljevanjem in doseljevanjem, trgovino, raziskovanjem in načinom nabiranja rastlin ter dovoljenimi količinami nabiranja;
3. ravnanje v zvezi s trgovino, uvozom, izvozom ali tranzitom rastlin ali živali, njihovih delov, izdelkov iz njih ali izdelkov, v katerih so ti vsebovani;
4. postopek odvzema rastlin ali živali tujerodnih vrst, ki ogrožajo domorodne vrste.

25. člen (dovoljenje ministrstva)

(1) Ministrstvo dovoli izvoz, uvoz ali tranzit rastlin ali živali, njihovih delov ter izdelkov iz rastlin ali živali glede na določitev rastlinskih in živalskih vrst v ratificiranih mednarodnih pogodbah.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka dovoljenje za tranzit ni potrebno, če tako določajo ratificirane mednarodne pogodbe.

26. člen (varstvo mednarodno varovanih vrst)

(1) Ugodno stanje rastlinskih ali živalskih vrst, ki so varovane na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb, se zagotavlja z varstvom njihovih habitatov in z varstvenim režimom, ki ga določi vlada s predpisom iz 81. člena tega zakona.

(2) Vrsta je v ugodnem stanju, če podatki o populacijski dinamiki te vrste kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot vitalna sestavina ekosistema, če se naravno območje razširjenosti vrste ne manjša in se v predvidljivi prihodnosti verjetno ne bo zmanjšalo in če so habitati populacij vrste za dolgoročno ohranitev njenih populacij dovolj veliki in bodo verjetno dovolj veliki tudi v prihodnje.

(3) Vlada predpiše smernice za ohranitev ugodnega stanja habitatov vrst iz prvega odstavka tega člena, ki se obvezno upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

27. člen (črtan)

28. člen (postopek presoje tveganja za naravo)

(1) Dovoljenje iz drugega in tretjega odstavka 17. člena, četrtega odstavka 18. člena in prvega in tretjega odstavka 21. člena tega zakona se izda na podlagi opravljenega postopka presoje tveganja za naravo, s katerim se ugotovi, da poseg v naravo ne bo ogrozil naravnega ravnovesja ali sestavin biotske raznovrstnosti.

(2) Postopek presoje tveganja za naravo iz prejšnjega odstavka opravi usposobljena pravna ali fizična oseba, ki jo za to pooblasti minister.

(3) Minister predpiše podrobnejše pogoje in način izvedbe presoje tveganja za naravo ter pogoje za pridobitev in način pridobivanja pooblastila.

(4) Stroške opravljanja postopka presoje tveganja za naravo krije oseba, ki želi pridobiti dovoljenje iz prvega odstavka tega člena.

(5) S predpisom iz tretjega odstavka tega člena se določi tudi, kdaj so izpolnjeni pogoji osamitve prostora za gojitev živali iz petega odstavka 21. člena tega zakona.

2.2. Genski material

29. člen (genske banke)

(1) Genske banke so nadzorovane ali gojene populacije ali deli živali in rastlin, zlasti semena, trosi, spolne celice in drugi biološki materiali, ki se upravljajo za namene ohranjanja vrst oziroma njihovih genskih skladov.

(2) Biološki material so mikroorganizmi, molekule in fragmenti DNA, virusi, tkivne in celične kulture.

(3) Strokovno usposobljene pravne ali fizične osebe vzpostavljajo in upravljajo genske banke na podlagi pooblastila.

(4) Minister predpiše merila za strokovno usposobljenost iz prejšnjega odstavka in podeli pooblastilo po opravljenem javnem razpisu.

(5) Odvzem vzorcev biološkega materiala iz narave za genske banke ne sme ogrozati obstoja ekosistemov ali populacij vrst v njihovih habitatih.

(6) Vlada predpiše pravila ravnanja za odvzem biološkega materiala iz narave za potrebe genskih bank ter ustrezne postopke za ravnanje z njimi.

30. člen (raba genskega materiala)

(1) Genski material je del rastline, živali ali mikroorganizma, ki vsebuje enote dednosti.

(2) Genski material se rabi skladno s predpisi o rabi naravnih dobrin, če zakon ne določa drugače.

(3) Odvzem genskega materiala iz narave zaradi rabe ne sme ogrozati obstoja ekosistemov ali populacij vrst v njihovih habitatih.

(4) Vlada predpiše pravila ravnanja pri odvzemu genskega materiala iz narave.

2.3. Ekosistemi

31. člen (ohranitev habitatnih tipov)

(1) Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema.

(2) Ohranjanje habitatnih tipov v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov.

(3) Habitatni tip je v ugodnem stanju, če je naravna razširjenost habitatnega tipa in območij, ki jih posamezen habitatni tip znotraj te razširjenosti pokriva, stabilna ali se veča, če obstajajo in bodo v predvidljivi prihodnosti verjetno še obstajali specifična struktura habitatnega tipa in naravni procesi ali ustrezna raba, ki zagotavljajo njegovo dolgoročno ohranitev, in če je zagotovljeno ugodno stanje značilnih vrst habitatnega tipa.

(4) Vlada določi habitatne tipe, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, in predpiše usmeritve za njihovo ohranjanje, ki se obvezno upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin. Ohranitev prednostnih habitatnih tipov se zagotavlja tudi v okviru varstva ekološko pomembnih območij.

32. člen (ekološko pomembno območje)

(1) Ekološko pomembno območje je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

(2) Ekološko pomembna območja iz prejšnjega odstavka so:

1. območja habitatnih tipov, ki so biotsko izjemno raznovrstni ali dobro ohranjeni, kjer so habitati ogroženih ali endemičnih rastlinskih ali živalskih vrst in habitati vrst, ki so mednarodno pomembni po merilih ratificiranih mednarodnih pogodb ali ki drugače prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti,
2. območja habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja s tem, da so glede na druga ekološko pomembna območja uravnoteženo biogeografsko razporejena in sestavljajo ekološko omrežje,
3. habitati vrst iz 26. člena tega zakona,
4. selitvene poti živali in
5. območja, ki bistveno prispevajo h genski povezanosti populacij rastlinskih ali živalskih vrst.

(3) Ekološko omrežje je sistem med seboj povezanih ali približanih ekološko pomembnih območij, ki z uravnoteženo biogeografsko razporejenostjo pomembno prispevajo k ohranjanju naravnega ravnovesja in s tem biotske raznovrstnosti.

(4) Vlada določi ekološko pomembna območja, predpiše varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov, ter zagotavlja varstvo ekološko pomembnih območij z ukrepi varstva naravnih vrednot na podlagi tega zakona. Varstvo ekološko pomembnih območij se zagotavlja tudi z ukrepi po drugih predpisih, ki lahko prispevajo k njihovi ohranitvi.

(5) Pravila ravnanja, varstveni režimi ali razvojne usmeritve, določene v aktu iz prejšnjega odstavka in v aktih, izdanih na podlagi tega zakona, se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

33. člen (posebno varstveno območje)

(1) Posebno varstveno območje je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju Evropskih skupnosti pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov.

(2) Vlada določi posebna varstvena območja, predpiše varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov ter zagotavlja njihovo varstvo z ukrepi varstva naravnih vrednot na podlagi tega zakona. Varstvo posebnih varstvenih območij se zagotavlja tudi z ukrepi po drugih predpisih, ki lahko prispevajo k njihovi ohranitvi.

(3) Pravila ravnanja, varstveni režimi ali razvojne usmeritve, določene v aktu iz prejšnjega odstavka in v aktih, izdanih na podlagi tega zakona, se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

(4) Zaradi varstva posebnih varstvenih območij in izboljšave povezanosti ekološkega omrežja se ohranjajo oziroma razvijajo tiste značilnosti krajine, ki so najpomembnejše za ohranitev ugodnega stanja vrst iz 26. člena tega zakona.

(5) Na način iz drugega odstavka tega člena se zagotavlja tudi varstvo drugih območij, pomembnih za ohranjanje narave, ki ga zahtevajo ratificirane mednarodne pogodbe.

34. člen (evidenca)

(1) Na podlagi aktov, ki se nanašajo na ohranjanje ekosistemov in so izdani na podlagi 32. in 33. člena tega zakona, se vodi evidenca območij, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

(2) Podatki, ki so v evidenci, so dostopni javnosti.

(3) V evidenci so vsi podatki, razen tistih, za katere ta zakon določi, da niso dostopni javnosti zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti.

(4) Evidenco iz prvega odstavka tega člena vzpostavi in vodi ministrstvo.

(5) Minister podrobneje določi vsebino in način vodenja evidence.

35. člen (krajina)

(1) Krajina je prostorsko zaključen del narave, ki ima zaradi značilnosti žive in nežive narave ter človekovega delovanja določeno razporeditev krajinskih struktur.

(2) Krajinska pestrost je prostorska strukturiranost naravnih in antropogenih krajinskih elementov.

(3) Ohranjajo, razvijajo in ponovno vzpostavljajo se krajinska pestrost in tiste značilnosti krajine, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

(4) Posegi v prostor se načrtujejo in izvajajo tako, da se prednostno ohranjajo značilnosti krajine iz prejšnjega odstavka in krajinska pestrost.

(5) Vlada določi značilnosti krajine in krajinsko pestrost, ki je pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ter smernice za ohranjanje biotske raznovrstnosti v krajini, ki se obvezno upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

36. člen (območja strnjene poselitve)

- (1) Na območjih strnjene poselitve se biotska raznovrstnost ohranja tako, da se:
- omogoča povezanost habitatov na območjih strnjene poselitve z naravo zunaj teh območij, če je to tehnično izvedljivo in ne zahteva nesorazmernih stroškov,
  - ohranjajo zelene površine, drevesa, skupine dreves, stoječe in tekoče vode in drugi življenjski prostori,
  - ob gradnji objektov in naprav uporabljajo takšne tehnične rešitve, ki niso past ali ovira za živali oziroma se po gradnji, če se kot take izkažejo, z dodatnimi ukrepi odpravljajo.

(2) Minister v soglasju s pristojnim ministrom predpiše za rastlinske ali živalske vrste ali za habitate njihovih populacij na območjih strnjene poselitve načine in pogoje poseganja v naravo, ki ustrezajo zahtevam iz prejšnjega odstavka.

III. VARSTVO NARAVNIH VREDNOT

3.1. Pridobitev statusa

37. člen (pridobitev statusa)

(1) Naravne vrednote so državnega ali lokalnega pomena.

(2) Naravne vrednote državnega pomena so tiste, ki imajo mednarodni ali velik narodni pomen. Ta se ugotavlja na podlagi strokovnih meril vrednotenja primerjalno za celo državo.

(3) Vlada določi vrste naravnih vrednot in varstvene ter razvojne usmeritve za njihovo varstvo ter predpiše podrobnejše kriterije za razvrstitev naravnih vrednot na naravne vrednote državnega ali lokalnega pomena.

(4) Po opravljenem evidentiranju in vrednotenju delov narave organizacija, pristojna za ohranjanje narave, pripravi strokovni predlog za določitev naravnih vrednot in njihovo razvrstitev na naravne vrednote državnega ali lokalnega pomena.

(5) Strokovna merila vrednotenja so: izjemnost, tipičnost, kompleksna povezanost, ohranjenost, redkost ter ekosistemska, znanstveno-raziskovalna ali pričevalna pomembnost.

(6) Minister določi naravne vrednote in jih razvrsti na naravne vrednote državnega ali lokalnega pomena ter predpiše podrobnejše varstvene in razvojne usmeritve za varstvo naravne vrednote.

(7) Pred določitvijo iz prejšnjega odstavka seznanjeni minister lokalne skupnosti s predvideno razvrstitvijo naravnih vrednot na naravne vrednote državnega in lokalnega pomena. Lokalna skupnost lahko poda mnenje k predlagani razvrstitvi naravnih vrednot na naravne vrednote državnega in lokalnega pomena.

(8) Če se vsebina predpisa iz šestega odstavka tega člena nanaša na kulturno krajino ali spomenike oblikovane narave, varovane na podlagi zakona, ki ureja varstvo kulturne dediščine, se varstvene in razvojne usmeritve naravnih vrednot določijo v soglasju z ministrom, pristojnim za kulturno dediščino.

38. člen **(vsebina predpisa)**

(1) Minister določi s predpisom iz šestega odstavka prejšnjega člena za vsako naravno vrednoto:

1. ime naravne vrednote;
2. razvrstitev na naravno vrednoto državnega (mednarodnega ali velikega narodnega) ali lokalnega pomena;
3. kratko oznako naravne vrednote;
4. opredelitev zvrsti;
5. geografsko opredelitev lokacije naravne vrednote prikazano na kartografski prilogi;
6. varstvene in razvojne usmeritve.

(2) Varstvene in razvojne usmeritve iz prejšnjega odstavka se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

(3) Naravne vrednote so sestavni del prostorskega državnega plana in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

39. člen **(register naravnih vrednot)**

(1) Register naravnih vrednot (v nadaljnjem besedilu: register) je zbirka podatkov o naravnih vrednotah.

(2) Poleg podatkov o naravnih vrednotah se v register vpisujejo tudi podatki o zavarovanju naravnih vrednot in podatki o lastnikih zemljišč na zavarovanih območjih.

(3) Podatki o lastniku iz prejšnjega odstavka vsebujejo: ime in priimek lastnika, rojstne podatke ter podatke o njegovem stalnem prebivališču.

(4) Register vodi ministrstvo.

(5) Podatki iz registra so dostopni javnosti, razen če se v predpisu iz šestega odstavka 37. člena tega zakona, določi, da podatki o legi naravne vrednote zaradi njenega varovanja niso dostopni javnosti.

(6) Minister predpiše podrobnejše podatke, ki se vodijo o naravnih vrednotah, in način vodenja registra.

40. člen **(lastnina in obveznost splošnega varstva)**

(1) Naravne vrednote so lahko v lasti fizičnih ali pravnih oseb ter v lasti države ali lokalne skupnosti.

(2) Nihče ne sme ravnati z naravnimi vrednotami tako, da ogrozi njihov obstoj.

41. člen (ogledovanje in obiskovanje)

(1) Naravna vrednota se sme ogledovati in obiskovati na način, ki ne ogroža obstoja naravne vrednote in izvajanja varstva.

(2) Ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote sta dovoljeni vsem pod enakimi pogoji v skladu s tem zakonom.

(3) Če bi ogledovanje ali obiskovanje naravne vrednote lahko povzročilo nevarnost za ohranjanje naravne vrednote, se ne glede na določbo prejšnjega odstavka v predpisu ministra iz šestega odstavka 37. člena tega zakona določi prepoved ali omejitev ogledovanja ali obiskovanja naravne vrednote ali njenega dela.

(4) Minister predpiše podrobnejše pogoje in način ureditve naravnih vrednot za ogledovanje in obiskovanje.

42. člen (dovoljenje)

(1) Ministrstvo dovoli ureditev naravne vrednote za ogledovanje in obiskovanje.

(2) Fizična ali pravna oseba mora vlogi za pridobitev dovoljenja iz prejšnjega odstavka priložiti dokazilo o pravnem naslovu za uporabo zemljišč, potrebnih za ureditev ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote.

(3) V dovoljenju se na podlagi predpisa iz četrtega odstavka prejšnjega člena določijo pogoji, pod katerimi sta ogledovanje in obiskovanje naravne vrednote dovoljeni, ter način ureditve ogledovanja in obiskovanja naravne vrednote.

43. člen (koncesija)

(1) Za rabo naravne vrednote, ki je v lasti države ali lokalne skupnosti, se podeli koncesija.

(2) Koncesijo za rabo naravne vrednote, ki je v lasti države, podeli država.

(3) Koncesijo za rabo naravne vrednote, ki je v lasti lokalne skupnosti, podeli lokalna skupnost.

(4) Za podelitev koncesije se uporabljajo določbe zakona, ki ureja podelitev koncesije na naravnih dobrinah.

(5) Usposobljenost fizične ali pravne osebe za rabo naravne vrednote, ki je predmet koncesije iz prvega odstavka tega člena, se ugotavlja tudi na podlagi mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(6) V aktu o podelitvi koncesije se določi tudi način ureditve naravne vrednote za ogledovanje in obiskovanje.

(7) Če je naravna vrednota kot naravna dobrina predmet koncesije, ki se podeli po drugih predpisih za rabo, izkoriščanje ali upravljanje naravnih dobrin, se koncesija za rabo naravne vrednote po tem zakonu ne podeli.

44. člen **(splošna in posebna raba po drugih predpisih)**

(1) Splošna raba naravnega vira ali naravnega javnega dobra, ki je hkrati tudi naravna vrednota, se lahko izvaja tako, da ne ogroža obstoja naravne vrednote in ne ovira izvajanja njenega varstva.

(2) Varstvene in razvojne usmeritve ter varstveni režimi naravnih vrednot so sestavni del pogojev za posebno rabo naravnih virov ali naravnega javnega dobra in so sestavni del dovoljenj ali koncesij za posebno rabo.

(3) Dovoljenje za posebno rabo ali akt o podelitvi koncesije, ki ni izdan v skladu s prejšnjim odstavkom, je ničen.

3.2. Ukrepi varstva naravnih vrednot

45. člen **(ukrepi varstva naravnih vrednot)**

(1) Zaradi varstva naravnih vrednot ali zaradi ohranitve naravnih procesov ter določitve načina izvajanja varstva naravnih vrednot izvajajo država in lokalne skupnosti ukrepe varstva naravnih vrednot.

(2) Ukrepi varstva naravnih vrednot so pogodbeno varstvo, zavarovanje, začasno zavarovanje in obnovitev.

(3) Država izvaja ukrepe iz prejšnjega odstavka za varstvo naravnih vrednot državnega pomena.

(4) Lokalna skupnost izvaja ukrepe varstva iz drugega odstavka tega člena za varstvo naravnih vrednot lokalnega pomena.

(5) Vrsto ukrepa iz drugega odstavka tega člena, ki naj se izvede, predlaga državi ali lokalni skupnosti organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

46. člen **(nadmestno ukrepanje države)**

(1) Ne glede na določbo četrtega odstavka prejšnjega člena lahko država izvede ukrep varstva za naravno vrednoto lokalnega pomena namesto lokalne skupnosti, če je naravna vrednota ogrožena.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka krije morebitne stroške ukrepa varstva za naravno vrednoto lokalnega pomena lokalna skupnost.

(3) Če lokalna skupnost ne zagotovi sredstev za plačilo stroškov iz prejšnjega odstavka, se sredstva zagotovijo iz tekoče rezerve občinskega proračuna.

47. člen (pogodba o varstvu)

(1) Če se varstvo naravne vrednote lahko zagotovi s sklenitvijo pogodbe, se sklene pogodba o varstvu naravne vrednote z lastnikom naravne vrednote ali nepremičnine na zavarovanem območju.

(2) V pogodbi iz prejšnjega odstavka se določijo zlasti:

- naravna vrednota, ki je predmet pogodbenega varstva,
- opustitve ali aktivnosti lastnika, s katerimi se doseže namen varstva naravne vrednote, in
- višina sredstev za opustitve ali aktivnosti lastnika iz prejšnje alinee.

(3) Pogodbo iz prvega odstavka tega člena sklene ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti.

48. člen (pogodba o skrbništvu)

(1) Na podlagi opravljenega javnega razpisa se sklene pogodba o skrbništvu naravne vrednote z osebo, ki ni lastnik naravne vrednote ali nepremičnine na zavarovanem območju. Skrbništvo naravne vrednote je izvajanje posameznih nalog varstva naravne vrednote.

(2) Fizična ali pravna oseba, ki izpolnjuje razpisne pogoje in sklene pogodbo iz prejšnjega odstavka, je skrbnik naravne vrednote.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena lahko ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti sklene pogodbo brez javnega razpisa z osebo javnega prava, ki je ustanovljena z namenom varstva naravnih dobrin.

49. člen (zavarovanje)

(1) Naravne vrednote se zavarujejo z aktom o zavarovanju naravne vrednote (v nadaljnjem besedilu: akt o zavarovanju).

(2) Akt o zavarovanju določa zlasti:

1. naravno vrednoto z njenim obsegom in sestavinami;
2. namen zavarovanja;
3. pravila ravnanja oziroma varstveni režim in razvojne usmeritve;
4. določitev načina opravljanja nalog, potrebnih za zagotovitev namena zavarovanja.

(3) Pravila ravnanja, varstveni režimi in razvojne usmeritve iz 3. točke prejšnjega odstavka se določijo ob upoštevanju uveljavljenih mednarodnih standardov varstva narave.

(4) Z aktom iz prvega odstavka tega člena se lahko ustanovi tudi zavarovano območje ene ali več naravnih vrednot (v nadaljnjem besedilu: zavarovano območje).

(5) Akt o zavarovanju naravne vrednote iz prvega odstavka tega člena sprejme vlada ali pristojni organ lokalne skupnosti.

50. člen (začasno zavarovanje)

(1) Za dele narave, za katere se upravičeno domneva, da imajo lastnosti, zaradi katerih bodo določeni za naravne vrednote, lahko vsakdo predlaga začasno zavarovanje.

(2) Akt o začasnem zavarovanju se sprejme zlasti takrat, ko obstaja nevarnost, da bo del narave, ki ima lastnosti iz prejšnjega odstavka, poškodovan ali uničen.

(3) Z aktom iz prejšnjega odstavka se ob smiselni uporabi določb 49. in 53. člena tega zakona poleg obsega, pogojev in ukrepov zavarovanja določi tudi obdobje, v katerem velja začasno zavarovanje, ki ne sme biti daljše od dveh let.

(4) Predlog iz prvega odstavka tega člena se vloži pri ministru, ki začasno zavaruje dele narave, za katere se upravičeno domneva, da imajo lastnosti, zaradi katerih bodo določeni za naravne vrednote državnega pomena, ko pridobi strokovno mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(5) Če je iz strokovnega mnenja razvidno, da ima del narave lastnosti iz prvega odstavka tega člena in da gre za naravne vrednote lokalnega pomena, sprejme akt o začasnem zavarovanju pristojni organ lokalne skupnosti.

(6) Če se akt o začasnem zavarovanju nanaša na kulturno krajino ali spomenike oblikovane narave, zavarovane na podlagi zakona, ki ureja varstvo kulturne dediščine, se varstvene in razvojne usmeritve ter varstveni režimi določijo v soglasju z ministrom, pristojnim za kulturno dediščino.

51. člen (omejitev dejavnosti ali rabe)

(1) Z aktom o zavarovanju in z aktom o začasnem zavarovanju se lahko omeji dejavnost ali raba v zvezi z naravno vrednoto ali nepremičnino na zavarovanem območju.

(2) Dejavnost ali raba iz prejšnjega odstavka se lahko omeji le v taki meri, kot je to nujno potrebno zaradi ohranitve naravne vrednote, izvajanja njenega varstva ali obnovitve naravne vrednote, v obsegu in na način, ki je določen v 64., 65., 66. in 68. členu.

(3) Strokovni predlog izbire načina in obsega omejitve dejavnosti ali rabe pripravi organizacija, pristojna za ohranjanje narave, pred sprejetjem akta o zavarovanju.

(4) Če je zaradi omejitev iz prvega odstavka tega člena lastnik naravne vrednote ali nepremičnine na zavarovanem območju oškodovan, je upravičen do odškodnine v skladu z 89. členom tega zakona.

52. člen (obnovitev)

(1) Poškodovane ali uničene naravne vrednote se lahko obnovijo.

(2) Vlada sprejme odločitev o obnovitvi naravne vrednote državnega pomena, določi potrebne ukrepe in vire financiranja.

(3) Pristojni organ lokalne skupnosti sprejme odločitev iz prejšnjega odstavka za obnovitev naravne vrednote lokalnega pomena.

(4) Za izvedbo obnovitve se smiselno uporabijo določbe o sanaciji iz zakona, ki ureja varstvo okolja.

3.3. Zavarovana območja

53. člen (zavarovana območja)

(1) Akt o zavarovanju, s katerim se ustanovi zavarovano območje, določa poleg vsebin iz drugega odstavka 49. člena tega zakona tudi:

1. meje zavarovanega območja na preglednem topografskem načrtu v merilu 1:25000 oziroma v drugem ustreznem merilu, ki omogoča določitev meje na parcelo natančno;
2. vrsto zavarovanega območja;
3. določitev načina izvajanja javne službe za upravljanje zavarovanega območja;
4. morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja;
5. finančne vire za izvajanje zavarovanja in razvoj lokalnega prebivalstva.

(2) Pri določanju vrste zavarovanega območja iz 2. točke prejšnjega odstavka se upoštevajo tudi merila mednarodnih organizacij za ohranjanje narave, katerih članica je Republika Slovenija.

(3) Z aktom o zavarovanju se lahko določi, da izvaja upravljavec poleg nalog iz 133. člena tega zakona tudi naloge upravljanja območij, ki so na zavarovanem območju in so varovana na podlagi drugih predpisov.

(4) Zavarovana območja so ožja zavarovana območja in širša zavarovana območja.

(5) Ožja zavarovana območja so: naravni spomenik, strogi naravni rezervat in naravni rezervat.

(6) Širša zavarovana območja so: narodni, regijski in krajinski park.

(7) Narodni in regijski park morata imeti načrt upravljanja.

(8) Z aktom iz prvega odstavka tega člena se lahko določi vplivno območje, ki je zunaj zavarovanega območja, in predpišejo varstvene usmeritve za tako rabo tega območja, ki ne ogroža zavarovanega območja.

(9) Zavarovana območja in vplivna območja so sestavni del prostorskih državnih planov in prostorskih planov lokalnih skupnosti.

54. člen (posegi in dejavnosti)

(1) Posegi in dejavnosti na zavarovanem območju se morajo izvajati v skladu s predpisanimi pravili ravnanja iz prvega odstavka prejšnjega člena in z načrtom upravljanja, če je le-ta predpisan.

(2) Varstveni režim, razvojne usmeritve in druge vsebine iz akta o zavarovanju se podrobneje opredelijo v načrtu upravljanja iz 60. člena tega zakona.

55. člen **(ustanovitelj zavarovanega območja)**

(1) Zavarovano območje ustanovi vlada ali pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti skupaj ali skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti (v nadaljnjem besedilu: ustanovitelj).

(2) Če več ustanoviteljev skupaj ustanovi zavarovano območje, začne akt o zavarovanju veljati, ko ga sprejmejo vsi ustanovitelji v enakem besedilu.

(3) Z aktom o zavarovanju se v primeru iz prejšnjega odstavka določi tudi način izvajanja ustanoviteljskih pravic in obveznosti.

(4) Na podlagi akta o zavarovanju ustanoviteljice s pogodbo podrobneje uredijo medsebojna razmerja.

(5) Če ustanovijo zavarovano območje skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti, se akt o zavarovanju glede pravnih posledic, ki jih vzpostavlja, obravnava kot akt o zavarovanju naravne vrednote državnega pomena, če ni s tem zakonom določeno drugače.

(6) V aktu o zavarovanju iz prejšnjega odstavka se lahko zlasti določi, da:

- lokalna skupnost sofinancira delovanje zavarovanega območja,
- lokalna skupnost zagotovi upravljanje zavarovanega območja,
- lokalna skupnost sodeluje pri izvajanju nadzora.

(7) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena ustanovi narodni park iz 69. člena tega zakona in zavarovano območje, ki je izjemnega pomena za državo ali velikega mednarodnega pomena, Državni zbor Republike Slovenije z zakonom.

56. člen **(odnos med zavarovanimi območji)**

(1) Zavarovana območja, ki jih ustanovi država, in zavarovana območja, ki jih ustanovi lokalna skupnost, se lahko prekrivajo.

(2) Če se zavarovana območja iz prejšnjega odstavka med seboj prekrivajo, ukrepi varstva ne smejo biti med seboj v nasprotju.

(3) Na zavarovanih območjih, ki se med seboj prekrivajo, skrbi za upravljanje zavarovanih območij država, v soglasju z lokalno skupnostjo.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko država in lokalna skupnost glede na velikost zavarovanih območij, ki se prekrivajo, dogovorita drugače.

57. člen **(seznanitev javnosti)**

(1) Ustanovitelj mora pred sprejemom akta o zavarovanju seznaniti javnost z vsebino osnutka akta o ustanovitvi ožjega zavarovanega območja.

(2) Osnutek akta o zavarovanju se objavi vsaj v enem javnem glasilu, ki vsebuje tudi naznanilo o tem, kje si lahko zainteresirani ogledajo kartografsko in drugo dokumentacijo

v zvezi s predlaganim zavarovanjem, koliko časa bo dokumentacija na vpogled, rok za sprejemanje pripomb ter navedbo organa, ki sprejema pripombe.

(3) Rok iz prejšnjega odstavka ne sme biti krajši od 30 dni.

58. člen (javna predstavitev)

(1) Ustanovitelj seznanj javnost z osnutkom akta o zavarovanju, s katerim se ustanavlja širše zavarovano območje, na javni predstavitvi.

(2) Javna predstavitev se opravi z javno obravnavo in z javno predstavitvijo razlogov za zavarovanje, osnutka akta o zavarovanju in kartografske dokumentacije.

(3) Javna obravnava in javna predstavitev se opravita v lokalnih skupnostih, v katerih so predvidena zavarovana območja. V soglasju z vsemi lokalnimi skupnostmi se lahko javna predstavitev opravi za vse lokalne skupnosti na enem mestu.

(4) Javna predstavitev mora trajati najmanj 60 dni.

(5) Iz gradiva, na podlagi katerega se ustanovitelj odloči za sprejem akta o zavarovanju, morajo biti razvidni potek javne obravnave, dane pripombe na javni obravnavi in med javno predstavitvijo ter strokovna stališča do danih pripomb.

58.a člen (način seznanitve javnosti pri spremembah akta o zavarovanju)

Ustanovitelj seznanj javnost s predlagano spremembo akta o ustanovitvi ožjega oziroma širšega zavarovanega območja samo, če se sprememba nanaša na meje zavarovanega območja ter predpisane varstvene režime, s katerimi se posega v lastninska upravičenja pravnih ali fizičnih oseb na zavarovanem območju. Seznanitev se izvede na način iz 57. oziroma 58. člena tega zakona.

59. člen (upravljanje)

(1) Upravljanje zavarovanega območja je opravljanje nalog varstva naravnih vrednot in nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bilo območje zavarovano, in so določene v aktu o zavarovanju.

(2) V skladu z aktom o zavarovanju lahko ustanovitelj sam neposredno upravlja zavarovano območje v režijskem obratu, ustanovi v ta namen javni zavod, poveri upravljanje javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin, ali podeli koncesijo za upravljanje.

(3) Upravljanje zavarovanega območja se izvaja na podlagi načrta upravljanja zavarovanega območja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno.

60. člen (načrt upravljanja)

(1) Načrt upravljanja zavarovanega območja je programski akt, s katerim se določijo razvojne usmeritve, način izvajanja varstva, rabe in upravljanja zavarovanega območja ter podrobnejše usmeritve za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju ob upoštevanju potreb razvoja lokalnega prebivalstva.

(2) Na podlagi akta o zavarovanju sprejme načrt upravljanja zavarovanega območja organ, ki je sprejel akt o zavarovanju.

(3) Načrt upravljanja zavarovanega območja, ki ga je ustanovila država, sprejme vlada z uredbo.

(4) Lokalne skupnosti na zavarovanem območju sodelujejo v postopku sprejemanja načrta upravljanja iz prejšnjega odstavka z mnenjem.

(5) Predlog načrta upravljanja zavarovanega območja pripravi upravljavec na podlagi akta o zavarovanju in ob strokovni pomoči organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

61. člen **(vsebina načrta upravljanja zavarovanega območja)**

- (1) Načrt upravljanja zavarovanega območja ima naslednje nujne sestavine:
- celovita ocena stanja narave, posegov in dejavnosti ter ekonomske in socialne strukture prebivalstva,
  - ocena stanja naravnih vrednot na zavarovanem območju,
  - ocena stanja na vplivnem območju,
  - določitev načinov uresničevanja nalog varstva na zavarovanem območju in ukrepov za izboljšanje in preprečevanje škodljivih vplivov na vplivnem območju,
  - določitev podrobnejših razvojnih usmeritev in načini njihovega uresničevanja s prednostnim upoštevanjem tradicionalnih načinov rabe in opravljanja dejavnosti,
  - smernice za povezovanje sektorskih načrtov gospodarjenja z naravnimi dobrinami,
  - določitev varstvenih usmeritev za trajnostni razvoj dejavnosti,
  - določitev načinov financiranja za zagotavljanje namenov varstva in razvoja,
  - umestitev in konkretizacija varstvenih režimov v prostor,
  - program izvajanja načrta upravljanja.

(2) Za čas do sprejetja prvega upravljalškega načrta lahko ustanovitelj določi začasne upravljalške smernice.

(3) Načrt upravljanja je tudi podlaga za urejanje prostora in rabo naravnih dobrin.

62. člen **(označevanje)**

(1) Zavarovano območje se označi v naravi.

(2) Zavarovano območje, ki ga ustanovi država, je lahko označeno tudi z državnimi simboli.

(3) Način označevanja zavarovanih območij iz prvega odstavka tega člena, obliko ter vsebino znaka predpiše minister.

(4) Zavarovano območje, ki ga ustanovi lokalna skupnost, je lahko v skladu s predpisi lokalne skupnosti označeno z javnimi simboli ali grbi lokalne skupnosti.

63. člen (vpis v zemljiško knjigo)

(1) Pristojna upravna enota izda na podlagi akta o zavarovanju lastnikom zemljišč na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila država, ugotovitvene odločbe.

(2) Obstoje pravnega dejstva iz prejšnjega odstavka vpiše v zemljiško knjigo sodišče po uradni dolžnosti na podlagi pravnomočne odločbe iz prejšnjega odstavka.

(3) Lokalna skupnost izda odločbo iz prvega odstavka tega člena za zemljišča na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila, in predlaga vpis v zemljiško knjigo.

3.3.1. Ožja zavarovana območja

64. člen (naravni spomenik)

(1) Naravni spomenik je območje, ki vsebuje eno ali več naravnih vrednot, ki imajo izjemno obliko, velikost, vsebino ali lego ali so redki primer naravne vrednote.

(2) Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege v naravo na način, ki lahko poslabša stanje, spremeni, poškoduje ali uniči naravno vrednoto, in spreminjati razmere ali stanje tako, da se spremeni, poškoduje ali uniči naravna vrednota ali pa zmanjša njen estetski pomen.

(3) Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju lahko prepovejo ali omejijo:

1. izvajanje posegov v prostor;
2. odkopavanje ali zasipavanje terena;
3. odkopavanje ali odnašanje kamnin, mineralov ali fosilov;
4. odlaganje odpadkov in odvajanje odpadnih voda;
5. spreminjanje vodnega režima;
6. odvzemanje naplavin;
7. povzročanje vibracij in eksplozij;
8. gospodarsko izkoriščanje naravnih virov;
9. plovba in sidranje;
10. promet z motornimi vozili in plovili;
11. letanje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
12. lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;
13. spreminjanje vegetacije;
14. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
15. športnorekreativne dejavnosti;
16. postavljanje reklamnih in drugih označb;
17. obiskovanje in ogledovanje;
18. kurjenje;
19. opravljanje vojaških dejavnosti;
20. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

(4) Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

65. člen (strogi naravni rezervat)

(1) Strogi naravni rezervat je območje naravno ohranjenih geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, kjer potekajo naravni procesi brez človekovega vpliva.

(2) Na zavarovanem območju je prepovedano izvajati posege ali opravljati dejavnosti, ki ogrožajo ohranitev zavarovanega območja, namerno uničevati rastline in živali in zadrževanje oseb, razen oseb, ki izvajajo nadzor.

(3) Ne glede na prepoved iz prejšnjega odstavka lahko ministrstvo izjemoma dovoli zadrževanje na zavarovanem območju zaradi izvajanja znanstvenoraziskovalnega in učno-vzgojnega dela.

(4) Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju naravnega rezervata.

66. člen (naravni rezervat)

(1) Naravni rezervat je območje geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki se z uravnoteženim delovanjem človeka v naravi tudi vzdržuje.

(2) Na zavarovanem območju je prepovedano opravljati dejavnosti s sredstvi in na način, ki bi lahko povzročil bistvene spremembe biotske raznovrstnosti, strukture in funkcije ekosistemov, in opravljati dejavnosti v času, ko je lahko ogrožen obstoj rastlin ali živali.

(3) Z aktom o zavarovanju se na zavarovanem območju lahko prepovejo ali omejijo:

1. izvajanje posegov v prostor;
2. odkopavanje ali zasipavanje zemljišč;
3. spreminjanje vodnega režima;
4. odvzemanje naplavin;
5. povzročanje hrupa, eksplozij in vibracij;
6. gospodarsko izkoriščanje naravnih virov;
7. plovba in sidranje;
8. promet z motornimi vozili in plovili;
9. letanje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
10. izvajanje agro- in hidromelioracij;
11. spreminjanje kemičnih značilnosti tal;
12. spreminjanje vegetacije;
13. odstranjevanje živih meja, posameznih dreves in drugih drobnih naravnih struktur;
14. zasajanje monokultur;
15. nabiranje plodov, gob ali rastlin ter njihovih delov;
16. vznemirjanje, ubijanje ali jemanje živali iz narave;
17. naseljevanje in doseljevanje živali prosto živečih vrst;
18. lov in ribolov ter nabiranje rastlin ali živali;
19. umetno zasneževanje in dosneževanje;
20. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
21. športnorekreativne dejavnosti;
22. obiskovanje in ogledovanje;
23. opravljanje vojaških dejavnosti;
24. kurjenje;
25. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

(4) Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

3.3.2. Širša zavarovana območja

67. člen (širša zavarovana območja)

(1) Širša zavarovana območja so območje narave, kjer je velika abiotska, biotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot, ki so lahko tudi kompleksno in funkcionalno med seboj povezane.

(2) Pri ustanavljanju širših zavarovanih območij se upoštevajo in omogočajo tudi razvojne možnosti pebivalstva ter duhovna sprostitev in bogatitev človeka.

(3) Širša zavarovana območja se ustanavljajo tudi za uresničevanja mednarodno priznanih oblik varstva območij narave.

(4) V širših zavarovanih območjih se lahko ustanovijo tudi ožja zavarovana območja.

(5) V širših zavarovanih območjih se lahko določijo varstvena območja ali pasovi, s katerimi se podrobneje uredi varstveni režim zavarovanega območja.

68. člen (splošni varstveni režim)

(1) Z aktom o zavarovanju širšega zavarovanega območja se na zavarovanem območju glede na vrsto širšega zavarovanega območja lahko prepovejo, omejijo ali drugače uredijo:

1. izvajanje posegov in dejavnosti, s katerimi se ogroža prvobitnost narave;
2. gradnja infrastrukturnih objektov, namenjenih bivanju, lovu, ribolovu, turizmu in športu, razen na za to določenih krajih;
3. gradnja novih tranzitnih komunalnih, energetskih in prometnih objektov;
4. gradnja sekundarnih bivališč;
5. gradnja novih objektov;
6. odkopavanje ali zasipavanje zemljišč;
7. povzročanje eksplozij ali vibracij;
8. gospodarska raba naravnih virov, razen za gradnjo na zavarovanem območju;
9. odvzemanje naplavin;
10. spreminjanje vodnega režima, razen pri nujnih vzdrževalnih delih;
11. promet z vozili in plovili;
12. letenje pod določeno višino, vzletanje ali pristajanje zrakoplovov;
13. letenje z jadralnimi padali, jadralnimi zmaji ali drugimi toplozračnimi ladjami ali ultralahkimi jadralnimi napravami zunaj za to določenih območij;
14. vožnja z zrakoplovi pod 300 m od najvišje točke zavarovanega območja;
15. kmetijsko obdelovanje zemljišč z načini in sredstvi, ki bi lahko povzročili bistvene spremembe biotske raznovrstnosti, strukture in vrste ekosistemov ali bistveno spremenili površinsko plast prsti;
16. vznemirjanje, ubijanje ali odvzem živali iz narave, razen zaradi ekoloških in drugih opravičljivih razlogov;
17. lov in izvajanje lovskogojitvenih ukrepov;

18. ribolov in izvajanje ribogojnih ukrepov;
19. nabiranje rastlin in njihovih delov;
20. postavljanje obor in objektov za rejo živali;
21. vnašanje rastlin ali živali tujerodnih vrst;
22. spreminjanje vegetacije;
23. umetno zasneževanje in dosneževanje;
24. odlaganje odpadkov, ki ne izvirajo iz zavarovanega območja;
25. šotorjenje in kurjenje zunaj določenih mest;
26. raziskovanje in odnašanje raziskovalnega materiala iz narave;
27. prirejanje množičnih športnih, turističnih ali drugih javnih prireditev;
28. izvajanje vodnih in drugih športov zunaj za to določenih območij;
29. opravljanje vojaških dejavnosti;
30. vse druge dejavnosti, ki lahko bistveno ogrozijo zavarovano območje.

(2) Pri določitvi prepovedi ali omejitev dejavnosti in posegov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo značilnosti zavarovanega območja in namen zavarovanja.

69. člen **(narodni park)**

(1) Narodni park je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan.

(2) V narodnem parku morata biti opredeljeni najmanj dve varstveni območji tako, da je v pretežnem, povečini sklenjenem delu opredeljeno varstveno območje s strožjim varstvenim režimom ob upoštevanju mednarodnih varstvenih standardov in kriterijev.

(3) Narodni park, namen zavarovanja, razvojne usmeritve, varstvena območja, varstveni režimi, upravljavec in drugo se določijo z zakonom.

70. člen **(regijski park)**

(1) Regijski park je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen.

(2) V regijskem parku morata biti opredeljeni najmanj dve varstveni območji tako, da je varstveno območje s strožjim varstvenim režimom opredeljeno v manjšem obsegu in točkovno.

(3) Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju regijskega parka.

71. člen **(krajinski park)**

(1) Krajinski park je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost.

(2) Z aktom o zavarovanju se določijo podrobnejša pravila ravnanja na območju krajinskega parka.

3.4. Minerali in fosili

72. člen (pojem in lastnina)

(1) Fosili so okameneli ostanki živali ali rastlin ali njihovi sledovi, ki so stvarni dokaz življenja iz geološke preteklosti.

(2) Minerali so elementi ali spojine, ki sestavljajo kamnine. Če imajo prostor za rast, se razvijejo kristali z značilno zunanjo obliko. Minerali po tem zakonu niso mineralna surovina.

(3) Minerali in fosili v naravi so v lasti države.

(4) Mineral ali fosil, ki je odvzet iz narave za namene in pod pogoji, ki jih določa ta zakon, postane last tistega, ki ga odvzame.

73. člen (varstvo)

(1) Minerali ali fosili, ki so na podlagi predpisa iz šestega odstavka 37. člena tega zakona določeni za naravno vrednoto (v nadaljnjem besedilu: minerali ali fosili), se ohranjajo na mestu nahajališča, razen če s tem zakonom ni določeno drugače.

(2) Če na nahajališču ni mogoče zagotoviti učinkovitega varstva mineralov ali fosilov, se minerali ali fosili oddajo v varstvo pravni ali fizični osebi, ki bo zagotovila strokovno varstvo mineralov ali fosilov ter omogočila njihovo uporabo v izobraževalne, znanstvene in naravovarstvene namene.

(3) Fizična ali pravna oseba mora biti za varstvo mineralov ali fosilov strokovno usposobljena.

(4) Strokovna usposobljenost iz prejšnjega odstavka se izkazuje s pooblastilom ministra.

(5) Minerali in fosili iz drugega odstavka tega člena se oddajo v varstvo pravni ali fizični osebi, ki je izbrana na podlagi javnega razpisa.

(6) Vlada določi pravila ravnanja v zvezi z raziskovanjem nahajališč, načinom varstva mineralov ali fosilov na mestu nahajališča ter vsebino, način in pogoje strokovnega varstva mineralov ali fosilov, ki se varujejo zunaj nahajališča.

(7) Minister podrobneje predpiše merila za strokovno usposobljenost, postopek ugotavljanja ter podeljevanja pooblastila.

(8) Ministrstvo vodi seznam fizičnih ali pravnih oseb, ki so pooblaščen za varovanje mineralov ali fosilov ter raziskovanje nahajališč.

74. člen

(najdbe mineralov ali fosilov)

(1) Najdbe mineralov ali fosilov mora najditelj prijaviti ministrstvu. Hkrati mora najdbo zaščititi pred uničenjem, poškodbo ali krajo.

(2) Ministrstvo odloči o raziskavi nahajališča mineralov ali fosilov iz prejšnjega odstavka v desetih dneh.

(3) Če ministrstvo ne odloči v roku iz prejšnjega odstavka, se šteje, da raziskava ni potrebna.

(4) V obdobju iz drugega odstavka tega člena, razen če se ministrstvo in najditelj ne dogovorita drugače, ne sme najditelj na mestu najdbe opravljati nobenih dejavnosti, ki bi lahko privedle do uničenja ali poškodovanja najdbe.

(5) Lastnik zemljišča, na katerem je bil najden mineral ali fosil, ali fizična ali pravna oseba, ki izvaja dejavnost, med katero je prišlo do najdbe, mora omogočiti raziskavo nahajališča v skladu z odločbo iz drugega odstavka tega člena.

(6) Pritožba zoper odločbo iz drugega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve.

(7) Raziskavo nahajališča iz drugega odstavka tega člena opravi strokovno usposobljena fizična ali pravna oseba, ki jo s seznama iz osmega odstavka prejšnjega člena izbere ministrstvo.

(8) Če obstaja verjetnost nadaljnjih najdb mineralov in fosilov, mora oseba iz petega odstavka tega člena po dokončanju raziskovalnih del omogočiti organizaciji, pristojni za ohranjanje narave, nadzor nad nadaljevanjem del, med katerimi je prišlo do najdbe.

75. člen (prepovedan odvzem iz narave)

(1) Prepovedano je jemati iz narave minerale ali fosile, ki so zavarovani na podlagi 49. člena tega zakona.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo izjemoma dovoli odvzem iz narave za minerale ali fosile, ki so zavarovani na podlagi 49. člena tega zakona, zaradi raziskovanih, izobraževalnih ali razstavnih namenov.

76. člen (dovoljen odvzem iz narave)

(1) Fizična oseba lahko odvzame minerale ali fosile iz narave zaradi uporabe v lastne zbirateljske namene.

(2) Pravna oseba lahko odvzame minerale ali fosile iz narave zaradi opravljanja raziskovalne, izobraževalne ali muzejske dejavnosti.

(3) Ministrstvo dovoli odvzem mineralov ali fosilov iz narave zaradi dajanja v promet.

(4) Fizična ali pravna oseba, ki daje minerala ali fosile v promet, mora imeti za vsak mineral ali fosil, ki ga ima v posesti, dokazilo o izvoru oziroma dovoljenje o odvzemu. Dokumentacijo je dolžna hraniti in jo ob prodaji izročiti kupcu.

(5) Oseba iz prejšnjega odstavka je dolžna voditi evidenco o trgovanju z minerali ali fosili, ki vsebuje zlasti ime in priimek fizične osebe oziroma firmo pravne osebe, od katere je mineral ali fosil pridobila, njegov izvor, čas nakupa in prodaje ter ime in naslov kupca.

(6) Minister predpiše obliko in podrobnejšo vsebino evidence o trgovanju z minerali ali fosili.

77. člen (prepovedani načini odvzema iz narave)

(1) Pri odvzemu mineralov ali fosilov iz narave je prepovedano uporabljati stroje, razstreliva, potisne pline ali druga kemična sredstva.

(2) Ministrstvo lahko izjemoma dovoli uporabo sredstev iz prejšnjega odstavka zaradi znanstvenoraziskovalnih ali izobraževalnih namenov.

78. člen (prijava raziskovanja)

(1) Fizična ali pravna oseba mora raziskovanje nahajališč mineralov ali fosilov prijaviti ministrstvu trideset dni pred nameranim začetkom raziskovanja.

(2) Določba prejšnjega odstavka se ne uporablja za raziskave, ki se izvajajo na podlagi 74. člena tega zakona.

(3) Če se raziskava nanaša na nahajališča mineralov ali fosilov, ki so zavarovani na podlagi tretjega odstavka 49. člena tega zakona, ministrstvo raziskovanje z odločbo prepove ali določi posebna pravila ravnanja pri raziskovanju.

(4) Če ministrstvo v tridesetih dneh od prejema popolne prijave raziskovanja ne izda odločbe iz prejšnjega odstavka, se šteje, da z raziskovanjem soglaša.

(5) Oseba iz prvega odstavka tega člena mora po opravljenem raziskovanju oziroma najkasneje v 30 dneh predložiti ministrstvu poročilo o opravljenem raziskovanju, ki mora v primeru iz tretjega odstavka tega člena vsebovati podatke, zahtevane v dovoljenju.

79. člen (izvoz)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki želi izvoziti mineral ali fosil, mora pridobiti dovoljenje ministrstva.

(2) Izvoz mineralov ali fosilov, ki so zavarovani na podlagi 49. člena tega zakona, je prepovedan.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo dovoli začasen izvoz mineralov ali fosilov iz prejšnjega odstavka zaradi razstavnih ali izobraževalnih namenov.

3.5. Ogrožene rastlinske in živalske vrste

80. člen (ugotovitev ogroženosti)

(1) Ogrožena rastlinska ali živalska vrsta je tista vrsta, katere obstoj je v nevarnosti in ki je kot taka opredeljena v rdečem seznamu ogroženih rastlinskih ali živalskih vrst.

(2) Rdeči seznam ogroženih vrst je seznam rastlinskih in živalskih vrst, razporejenih po kategorijah ogroženosti.

(3) Minister določi ogrožene rastlinske in živalske vrste in jih uvrsti v rdeče sezname s predpisom.

(4) V predpisu iz prejšnjega odstavka se določi tudi stanju ogroženosti vrste ustrezen ukrep za izboljšanje stanja vrste.

(5) Ukrepi iz prejšnjega odstavka so: fizična zaščita, omogočanje in vzpostavljanje primernih mest za reprodukcijo, prehranjevanje in prezimovanje, gojenje, doseljevanje in ponovno naseljevanje.

(6) Ukrepe iz prejšnjega odstavka izvaja pravna ali fizična oseba s sklenitvijo pogodbe o skrbništvu iz 48. člena tega zakona.

81. člen (zavarovanje vrste)

(1) Zaradi dejanske ali možne ogroženosti, ki je ugotovljena na podlagi predpisa iz prejšnjega člena, sprejme vlada akt o zavarovanju rastlinskih ali živalskih vrst, določi ukrepe varstva njihovih habitatov, predpiše pravila ravnanja in poseben varstveni režim.

(2) Z varstvenim režimom iz prejšnjega odstavka se določijo zlasti pravila varstva za mrtve in žive živali v vseh razvojnih oblikah živali (jajca, ličinke, bube, mladiči in odrasle živali), za dele mrtvih živali ali izdelke iz živali. Nanašajo se zlasti na omejitve in prepovedi ubijanja, lova ali vznemirjanja živali, zlasti v tistih obdobjih življenja, ki so pomembna za preživetje, omejitve in prepovedi trgovine z živalmi in njihovimi deli ter izdelki iz njih in prepovedane načine prevoza.

(3) Živali vrst, ki so zavarovane na podlagi tega zakona, se ne lovijo ne glede na uvrstitev vrst med lovne ali ribolovne v skladu z zakonom.

(4) Z varstvenim režimom iz prvega odstavka tega člena se določijo zlasti pravila varstva vseh razvojnih oblik rastlin. Nanašajo se zlasti na omejitve in prepovedi trganja, nabiranja, zbiranja, rezanja, ruvanja ali uničevanja rastlin ter gojenja, prodaje ali izmenjave ter prepovedane načine prevoza.

82. člen (zavarovanje izjemne živali ali populacije)

(1) Izjemna žival je tista, ki izstopa po svojih telesnih lastnostih, po vodilnem položaju v socialni hierarhiji populacije ali po kakšnih drugih izstopajočih značilnostih ali zaradi pomena v ekosistemu.

(2) Vlada sprejme akt o zavarovanju izjemne živali ali izjemno pomembne populacije živalske vrste.

(3) Z aktom iz prejšnjega odstavka se določijo pravila ravnanja, poseben varstveni režim ter varstvo habitatov izjemnih živali ali izjemne populacije.

83. člen (naloge lokalne skupnosti)

Lokalna skupnost zagotavlja varstvo rastlinskih ali živalskih vrst ter vrst drugih živih organizmov, ki so lokalno ogroženi ali pomembni, in izvaja ukrepe varstva iz četrtega odstavka 80., 81. in tretjega odstavka 82. člena tega zakona na podlagi strokovnega predloga organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

3.6. Drugi ukrepi varstva naravnih vrednot

3.6.1. Zakonita predkupna pravica

84. člen (zakonita predkupna pravica)

(1) Država je predkupni upravičenec pri nakupu zemljišč na zavarovanih območjih, za katere je sprejela akt o zavarovanju, ne glede na določbe drugih zakonov, ki urejajo predkupno pravico na kmetijskih, gozdnih in vodnih zemljiščih.

(2) Lastnik zemljišča iz prejšnjega odstavka mora o nameravani prodaji obvestiti upravljavca zavarovanega območja in ministrstvo. Ponudba mora vsebovati podatke o zemljišču, ceno in druge prodajne pogoje.

(3) Če država ne uveljavi prednostne predkupne pravice tako, da v 60 dneh od prejema obvestila iz prejšnjega odstavka pisno sporoči lastniku zemljišča, da ponudbo sprejema, jo lahko uveljavljajo prednostni upravičenci po vrstnem redu, ki je določen v zakonih iz prvega odstavka tega člena tako, da ima v isti kategoriji prednostnih upravičencev prednost tisti, ki je že lastnik istovrstnega zemljišča na zavarovanem območju.

(4) Če nihče od predkupnih upravičencev ne uveljavlja predkupne pravice, lahko prodajalec proda zemljišče iz tega člena drugemu kupcu, ki je njegovo ponudbo sprejel pravočasno, in na način, določen s predpisi o kmetijskih zemljiščih, in če s pogodbo soglaša upravna enota. Za postopke in roke uveljavljanja predkupne pravice po tem členu se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja postopek uveljavljanja zakonite predkupne pravice na kmetijskih zemljiščih, če ta zakon ne določa drugače.

(5) Določbe tega člena se uporabljajo tudi, če je prodajalec zemljišča na zavarovanem območju lokalna skupnost.

(6) Lokalna skupnost je predkupni upravičenec pri nakupu zemljišč, razen vodnih zemljišč, na zavarovanih območjih, za katere je sprejela akt o zavarovanju. Predkupno pravico uveljavlja na način iz tega zakona.

(7) Prvi predkupni upravičenec glede zemljišč, ki sta jih zavarovali skupaj država in lokalna skupnost, je država. Če država v roku iz tretjega odstavka tega člena ne uveljavi predkupne pravice, jo lahko uveljavi lokalna skupnost, na katere območju se zemljišče nahaja, v roku 30 dni od dne poteka roka države za uveljavitev predkupne pravice. Kadar država lokalno skupnost pred potekom roka iz tretjega odstavka tega člena obvesti, da

predkupne pravice ne bo uveljavljala, začne teči rok iz prejšnjega stavka od dneva, ko lokalna skupnost prejme obvestilo.

3.6.2. Omejitve v pravnem prometu

85. člen (omejitve pravnega prometa z državno lastnino)

(1) Nepremičnine na zavarovanih območjih in zemljišča, na katerih so naravne vrednote, ki so v lasti države, niso v pravnem prometu, razen v primerih določenih s tem zakonom.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo dovoli:

1. menjavo zemljišča, ki je v lasti države, na zavarovanem območju za drugo zemljišče na zavarovanem območju, ki je v lasti fizične ali pravne osebe, zaradi pridobitve zemljišča, ki je za varstvo naravnih vrednot ali za doseganje namenov zavarovanja pomembnejše,
2. prodajo objekta s pripadajočim zemljiščem, ki je v lasti države na zavarovanem območju in ne služi za namene varstva ali upravljanja zavarovanega območja, s tem, da se polovica dobljene kupnine nameni za pridobitev nepremičnin na zavarovanih območjih v last države.

(3) Dovoljenje ministrstva v primeru iz 2. točke prejšnjega odstavka ni potrebno, če se prodaja izvede na podlagi programa, načrta oziroma drugega akta, ki ga sprejme oziroma potrdi vlada, in če s tem predhodno soglaša ministrstvo.

(4) Upravljavci nepremičnin na zavarovanih območjih in zemljišč, na katerih so naravne vrednote, ki so v lasti države, si morajo k pravnim poslom v zvezi z upravljanjem s temi nepremičninami, ki jih lahko sklepajo v skladu s predpisi, pridobiti predhodno soglasje ministrstva.

(5) Upravljavci nepremičnin in zemljišč, na katerih so naravne vrednote, ki so v lasti države, in se nahajajo na območjih, ki so s programi iz 94. člena tega zakona in prostorskimi akti predvidena za zavarovanje na podlagi tega zakona, in ministrstvo sporazumno določijo tak način gospodarjenja s temi nepremičninami in naravnimi vrednotami, ki je v skladu z namenom ustanovitve zavarovanega območja.

86. člen (promet z nepremičninami na zavarovanih območjih)

(1) Pridobitev lastninske pravice s pravnimi posli na nepremičninah na zavarovanih območjih je možna le s soglasjem upravne enote.

(2) Soglasje iz prejšnjega odstavka ni potrebno, če gre za pridobitev lastninske pravice na podlagi dedovanja in s pravnim poslom, ki se sklepa med lastnikom in državo oziroma lokalno skupnostjo, na katere območju leži nepremičnina, ki se prodaja.

(3) Odločba o soglasju iz prvega odstavka tega člena se ne izda:

- če niso bile upoštewane določbe o predkupni pravici iz 84. člena tega zakona;
- če pridobitelj nepremičnine ne da izjave, da soglaša z varstvenimi režimi in razvojnimi usmeritvami na zavarovanem območju.

87. člen

(vloga za soglasje)

(1) Vlogo za izdajo soglasja iz prvega odstavka prejšnjega člena vloži pridobitelj nepremičnine pri upravni enoti, na območju katere leži nepremičnina oziroma njen pretežni del. Vlogi je treba priložiti dokazilo o pravnem poslu.

(2) Stranke v postopku izdaje odobritve so pogodbene stranke razen v delu, ki se nanaša na izvajanje določb tega zakona o predkupni pravici, kjer je stranka v postopku vsak izmed predkupnih upravičencev.

(3) Če za pravni posel soglasje ni potrebno v primerih iz drugega odstavka prejšnjega člena, to upravna enota v pisno potrdi.

(4) Upravna enota izda odločbo o soglasju ali soglasje zavrne v upravnem postopku v 30 dneh od prejema popolne vloge.

(5) Če odločba oziroma potrdilo ni izdano v 30 dneh, se šteje, da odobritev oziroma potrdilo ni dano.

(6) Overitev podpisov na pogodbi o odtujitvi nepremičnine na zavarovanem območju ter zemljiškoknjižni prenos lastninske pravice sta mogoča le na podlagi soglasja oziroma potrdila iz tega člena.

(7) Pravni posli, sklenjeni brez soglasja ali potrdila ali v nasprotju z njim, so nični.

3.6.3. Razlastitev, omejitve lastninske pravice in odškodnina

88. člen

(razlastitev v interesu ohranjanja narave)

(1) Lastninska ali druga stvarna pravica na nepremičninah se v javno korist lahko odvzame ali omeji, kadar je to potrebno zaradi varstva naravnih vrednot ali doseganja namena ustanovitve zavarovanega območja.

(2) Javna korist je izkazana, če je razlastitev nepremičnine potrebna zaradi izvajanja varstvenih in razvojnih usmeritev naravnih vrednot, dostopnosti ali uživanja lastnosti naravnih vrednot, varstva in razvoja zavarovanega območja ali obnovitve naravnih vrednot, kadar je tako določeno v aktu o zavarovanju iz tretjega odstavka 53. člena tega zakona.

(3) Lastninska ali druga stvarna pravica se odvzame ali omeji po postopku in na način, ki ga določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin, če ta zakon ne določa drugače.

(4) Na zavarovanem območju, ki ga zavaruje država, sproži razlastitveni postopek ministrstvo. Na zavarovanem območju, ki ga zavaruje lokalna skupnost pa pristojen organ lokalne skupnosti.

(5) Ministrstvo ali pristojen organ lokalne skupnosti mora najmanj tri mesece pred vložitvijo predloga za razlastitev poslati lastnikom pisno ponudbo za odkup nepremičnin.

(6) Za odvzeto nepremičnino mora ministrstvo ali pristojen organ lokalne skupnosti zagotoviti lastniku drugo enakovredno nepremičnino zunaj zavarovanega območja ali plačati odškodnino.

(7) Višina odškodnine za odvzeto nepremičnino se določi po vrednosti nepremičnine ob pridobitvi nepremičnine z upoštevanjem njene vrednosti ob razlastitvi.

89. člen **(odškodnine zaradi omejitev in prepovedi)**

(1) Fizične in pravne osebe, ki se jim zaradi omejitev in prepovedi iz tega zakona ali na njegovi podlagi izdanih aktov o zavarovanju bistveno poslabšajo obstoječi pogoji za pridobivanje dohodka in tega ni mogoče nadomestiti z dovoljeno dejavnostjo v okviru varstvenih režimov oziroma razvojnih usmeritev na zavarovanih območjih, so upravičene do odškodnine.

(2) Odškodnina iz prejšnjega odstavka obsega izgubo ali zmanjšanje dohodka od nepremičnine in se določi po postopku, ki ga določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin.

(3) Oseba iz prvega odstavka tega člena uveljavlja pravico do odškodnine v postopku, ki ga za določitev višine odškodnine zaradi omejitve lastninske ali druge stvarne pravice določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin.

(4) Oseba iz prvega odstavka tega člena ima pravico vložiti zahtevo za odškodnino v enem letu po prejemu odločbe izdane na podlagi predpisa, ki je povzročil spremembo razmer.

(5) Pravna oseba, ki upravlja nepremičnino, ki je v lasti države, ni upravičena do odškodnine na podlagi tega člena.

90. člen **(odkup zaradi omejitev lastninske pravice)**

(1) Država je dolžna na zahtevo fizične ali pravne osebe, ki ima v lasti nepremičnino na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila država, odkupiti za primerno plačilo nepremičnino, ki je zaradi omejitev in prepovedi iz tega zakona ni več mogoče rabiti za dejavnost, kot se je rabila pred zavarovanjem ali pa se lahko rabi le v neznatni meri.

(2) Če je zavarovano območje, na katerem leži nepremičnina iz prejšnjega odstavka, zavarovala lokalna skupnost, je lokalna skupnost dolžna odkupiti nepremičnino na zahtevo osebe iz prejšnjega odstavka.

(3) Lastnik uveljavlja pravico iz tega člena v postopku, ki ga za odvzem lastninske pravice določa zakon, ki ureja razlastitev.

(4) Lastnik ima pravico vložiti zahtevo za odkup nepremičnine v dveh letih po pravnomočnosti odločbe, izdane na podlagi predpisa iz prvega odstavka tega člena, ki je povzročil spremembo razmer.

91. člen **(odgovornost države)**

Država ne odgovarja za škodo, ki jo povzročijo rastline ali živali, razen v primerih, določenih z zakonom.

92. člen

(škoda, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki ji živali zavarovanih vrst iz 81. člena tega zakona lahko povzročijo škodo na premoženju (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), mora na primeren način kot dober gospodar in na svoje stroške narediti vse potrebno, da obvaruje svoje premoženje pred nastankom škode.

(2) Če nastanka škode ni mogoče preprečiti na način iz prejšnjega odstavka, lahko oškodovanec od ministrstva zahteva izvedbo ustreznih ukrepov za preprečitev nadaljnje škode. Oškodovanec in ministrstvo se sporazumeta o vrstah ukrepov in o načinu zagotovitve sredstev za izvedbo ukrepov.

(3) Ukrepi iz prejšnjega odstavka so odvrčanje, postavljanje ograd, ulov posameznih osebkov in redčenje populacij zavarovanih živalskih vrst.

(4) Minister določi primerne načine varovanja premoženja in vrste ukrepov za preprečitev škode za posamezne živalske vrste.

93. člen

(odškodnina zaradi škode povzročene po živalih zavarovanih vrst)

(1) Oškodovanec je upravičen do povrnitve odškodnine v višini dejanske škode, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst iz 81. člena tega zakona, če so izpolnjeni pogoji iz prvega in drugega odstavka prejšnjega člena.

(2) Oškodovanec mora ministrstvu prijaviti nastanek škodnega dogodka v desetih dneh od nastanka škode.

(3) Oškodovanec in ministrstvo zapisniško ugotovita na kraju škodnega dogodka dejstva, ki so pomembna za ugotovitev nastanka škode, in se sporazumeta o višini odškodnine.

(4) Če oškodovanec in ministrstvo v 60 dneh od prejema prijave škodnega dogodka ne skleneta sporazuma o višini odškodnine, lahko oškodovanec v šestih mesecih od dneva prijave škodnega dogodka vloži odškodninsko tožbo pri pristojnemu sodišču.

IV. PROGRAMIRANJE

94. člen

(nacionalni program)

(1) Nacionalni program varstva narave, ki zajema ohranjanje biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot, sprejme Državni zbor Republike Slovenije.

(2) Z nacionalnim programom iz prejšnjega odstavka se opredeli obseg javnega interesa pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in varstvu naravnih vrednot za najmanj 10 let tako, da se na podlagi ocene stanja ohranjenosti narave določijo cilji in usmeritve za:

1. ohranitev biotske raznovrstnosti s programom ukrepov varstva rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in ekosistemov;
2. varstvo naravnih vrednot s programom ustanavljanja zavarovanih območij in obnovitve naravnih vrednot;
3. način izpolnjevanja mednarodnih obveznosti;
4. vzgojo in izobraževanje na področju ohranjanja narave;

5. ozaveščanje javnosti o pomenu ohranjanja narave;
6. zagotavljanje finančnih virov za izvajanje varstva narave.

(3) Program iz prejšnjega odstavka ima kartografsko prilogo, kjer so prostorsko prikazani načrtovani ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

(4) Sestavine programa iz drugega odstavka tega člena se obvezno upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin.

(5) Naloge iz drugega odstavka tega člena se podrobneje razčlenijo v operativnih programih, ki jih sprejema vlada za največ štiriletno obdobje.

(6) Nacionalni program in državni prostorski plan morata biti usklajena.

95. člen (lokalna skupnost)

(1) Lokalne skupnosti sprejemajo programe varstva naravnih vrednot lokalnega pomena na svojem območju.

(2) Programi iz prejšnjega odstavka ne smejo biti v nasprotju z nacionalnim programom iz prejšnjega člena.

V. USMERJANJE IN DOVOLJEVANJE

5.1. Naravovarstvene smernice

96. člen (ohranjanje narave)

(1) Posegi v naravo se morajo planirati, načrtovati in izvajati tako, da ne okrnijo narave.

(2) V postopkih načrtovanja rabe ali izkoriščanja naravnih dobrin in urejanja prostora mora pristojni državni ali lokalni organ izbrati tisto odločitev, ki ob približno enakih učinkih izpolnjuje merilo najmanjšega možnega poseganja v naravo in v primeru obstoja alternativnih tehničnih možnosti za izvedbo posega ne okrni narave.

(3) Pristojni državni ali lokalni organ lahko sprejme odločitev o širitvi stavbnih zemljišč:

- če so v naselju izkoriščene vse možnosti za racionalno pozidavo in ugotovljenih potreb ni mogoče zadovoljiti drugače,
- če za graditev infrastrukturnih povezav zunaj naselij ni mogoče izkoristiti že obstoječih koridorjev.

(4) Nosilec posega v naravo ali izvajalec dejavnosti mora delovati tako, da v čim manjši meri posega v naravo ter po zaključku posega ali dejavnosti približa stanje v naravi tistemu stanju, ki je bilo pred posegom oziroma dejavnostjo.

97. člen (naravovarstvene smernice)

(1) Državni in lokalni organi ter druge osebe javnega prava, ki so pristojne za pripravo prostorskih aktov in drugih aktov rabe naravnih dobrin, si morajo v postopku priprave teh aktov pridobiti naravovarstvene smernice. Naravovarstvene smernice je treba pridobiti tudi v postopku sprejemanja aktov razglasitve nepremičnega kulturnega spomenika, ki se nanašajo na območja, ki so na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave določena za zavarovana območja, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja ter naravne vrednote, razen območij kulturne krajine in spomenikov oblikovane narave.

(2) Naravovarstvene smernice so strokovno gradivo, s katerim se za območje, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, opredelijo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. V naravovarstvenih smernicah se k načrtom rabe naravnih dobrin navedejo tudi usmeritve, izhodišča oziroma pogoji za trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti.

(3) Če se ob pripravi naravovarstvenih smernic k predlogom aktov iz prvega odstavka tega člena ugotovi, da bodo v te akte poleg območij s posebnim statusom iz prejšnjega odstavka vključena tudi območja, na katera se nanašajo sprejeti programi s področja ohranjanja narave, oziroma območja, za katera je predpis za pridobitev posebnega statusa že v postopku sprejemanja, se lahko strokovno gradivo izdelava tudi za takšna območja, pri čemer pa se po tem, ko so naravovarstvene smernice izdelane, takšno strokovno gradivo šteje samo kot neobvezno strokovno priporočilo pripravljavcem takšnih aktov.

(4) Naravovarstvene smernice izdelava organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ko od osebe iz prvega odstavka tega člena oziroma osebe, ki je pooblaščenca za pripravo akta iz prvega odstavka tega člena, prejme zahtevo za njihovo pripravo. Naravovarstvene smernice se pripravijo v roku 30 dni, razen če strokovna priprava zaradi obsežnosti preverjanja, ki so potrebna za izdelavo naravovarstvenih smernic, ni možna v predpisanem roku, vendar najkasneje v roku 60 dni, o čemer obvesti osebo iz prvega odstavka tega člena.

(5) Če pripravljavec naravovarstvenih smernic ugotovi, da izdelava naravovarstvenih smernic ni potrebna, o tem najkasneje v 15 dneh obvesti osebo iz prejšnjega odstavka.

(6) V postopku sprejemanja aktov iz prvega odstavka tega člena je treba pridobiti mnenje o sprejemljivosti prostorske ureditve z vidika varstva narave (v nadaljnjem besedilu: naravovarstveno mnenje). Brez naravovarstvenega mnenja ali obvestila iz prejšnjega odstavka ni mogoče sprejeti akta iz prvega odstavka tega člena.

(7) Naravovarstveno mnenje izda organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ko prejme zahtevo osebe iz prvega odstavka tega člena oziroma osebe, ki je pooblaščenca za pripravo akta iz prvega odstavka tega člena. Tej zahtevi je treba priložiti predlog tega akta ter ustrezno obrazložitev, kako je pripravljavec ob pripravi akta upošteval naravovarstvene smernice.

(8) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, mora izdati naravovarstveno mnenje najpozneje v 30 dneh po prejemu zahteve iz prejšnjega odstavka. V primeru molka te organizacije se šteje, da na predvideno prostorsko ureditev nima pripomb.

(9) Določbe šestega, sedmega in osmega odstavka tega člena se ne uporabljajo v postopku sprejema aktov razglasitve nepremičnih kulturnih spomenikov in v postopku sprejema načrtov rabe naravnih dobrin, če je soglasje ali mnenje ministrstva v tem postopku že določeno z drugimi predpisi.

98. člen **(vsebina naravovarstvenih smernic)**

(1) Naravovarstvene smernice imajo splošni in posebni del ter kartografsko prilogo.

(2) V splošnem delu vsebujejo naravovarstvene smernice zlasti:

1. pregled ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij in prikaz ter oceno stanja na teh območjih z njihovimi značilnostmi;
2. pregled območij, kjer se pričakuje ugotovitev obstoja naravnih vrednot, ter priporočila za ravnanje ob odkritju;
3. pregled tistih delov narave, ki so spoznani za naravne vrednote, in zavarovanih območij ter tistih delov narave, ki naj se zavarujejo, ter oceno stanja na teh območjih z njihovimi značilnostmi;
4. pregled delov narave in območij, za katera je predpis za pridobitev posebnega statusa že v postopku sprejemanja, ter usmeritve in izhodišča za njihovo varstvo.

(3) V posebnem delu vsebujejo naravovarstvene smernice zlasti:

1. varstvene usmeritve za tako rabo ali izkoriščanje naravnih dobrin, ki ohranja biotsko raznovrstnost, naravno ravnovesje in varuje ekosisteme;
2. varstvene smernice za ohranitev habitatnih tipov in habitatov vrst v ugodnem stanju;
3. varstvene smernice za ohranjanje biotske raznovrstnosti v krajini;
4. ukrepe varstva, varstvene režime in razvojne usmeritve za varstvo ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij;
5. ukrepe varstva, varstvene režime in razvojne usmeritve za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij.

(4) V posebnem delu naravovarstvenih smernic se lahko navedejo tudi podrobnejši pogoji za varstvo naravnih vrednot, zavarovanih območij in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

99. člen **(študija ranljivosti okolja)**

Naravovarstvene smernice, ki so pripravljene za območje države, so podlaga za ekosistemsko členitev prostora, na podlagi katere se pripravi študija ranljivosti okolja ob upoštevanju naravovarstvenih ugotovitev o občutljivosti in ranljivosti biotske raznovrstnosti ter naravnega ravnovesja na posameznih območjih ter zgoščenosti naravnih vrednot in zavarovanih območij ter stopnji ogroženosti naravnih vrednot.

100. člen **(vključevanje v akte razglasitve nepremičnih kulturnih spomenikov)**

Vsebina naravovarstvenih smernic se v aktih razglasitve nepremičnih kulturnih spomenikov upošteva tako, da varstveni režimi nepremičnih kulturnih spomenikov ne ogrožajo naravnih vrednot, zavarovanih območij, ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij.

101. člen **(presoja načrtov in aktov)**

(1) Vsak načrt ali akt iz prvega odstavka 97. člena tega zakona, ki ni neposredno povezan ali potreben za upravljanje zavarovanega območja ali posebnega varstvenega

območja in bi lahko imel nanj večji vpliv sam po sebi ali v povezavi z drugimi načrti ali akti, je treba proučiti in ugotoviti njegov vpliv na zavarovano območje ali posebno varstveno območje.

(2) Oceno o vplivu načrta ali akta na zavarovano območje ali posebno varstveno območje iz prejšnjega odstavka da ministrstvo na podlagi študije celovite presoje vplivov na okolje v skladu s predpisi s področja varstva okolja. Ocena načrta ali akta je ugodna, če se ugotovi, da načrt ali akt ne bo negativno vplival na celovitost zavarovanega območja ali posebnega varstvenega območja.

(3) Če je načrt ali akt ocenjen kot ugoden, ga pristojni državni ali lokalni organ lahko sprejme.

(4) Če je kljub neugodni oceni vpliva načrta ali akta na zavarovano območje ali posebno varstveno območje sprejeta odločitev o prevladi druge javne koristi zaradi pomanjkanja drugih ustreznih rešitev, mora pristojni državni ali lokalni organ poskrbeti za izravnalne ukrepe, ki bodo zagotovili povezanost območij, ki so del ekološkega omrežja.

(5) Če je na posebnem varstvenem območju habitatni tip ali habitat rastlinske ali živalske vrste, ki je posebej varovan na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb, se lahko javna korist iz prejšnjega odstavka, zaradi katere se sprejme tak načrt ali akt, nanaša samo na varstvo zdravja ali življenja človeka ali javno varnost ali ima koristne posledice bistvenega pomena za okolje.

102. člen (izravnalni ukrepi)

(1) Izravnalni ukrepi so dejavnosti, s katerimi se omili ali nadomesti okrnitev narave.

(2) Oblika izravnalnega ukrepa, s katerim bo nosilec posega omilil ali nadomestil posledice posega, se določi na podlagi naravovarstvenih smernic, glede na predvideno ali povzročeno okrnitev narave ter možnosti njene nadomestitve. Pri izboru ukrepa ima prednost vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti.

(3) Oblike izravnalnih ukrepov so:

- vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti,
- vzpostavitev drugega območja, pomembnega za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot,
- plačilo denarnega zneska v vrednosti povzročene okrnitve narave, ki se nameni za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot.

(4) Način določitve višine denarnega zneska iz prejšnjega odstavka predpiše minister, ob upoštevanju vrednosti, ki je potrebna za vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti, oziroma vrednosti uničenja osebka ali populacije zavarovane vrste.

(5) Oblika izravnalnega ukrepa v primeru iz četrtega odstavka 101. člena tega zakona se določi v postopku sprejema prostorskih aktov.

(6) Oblika in način izvedbe izravnalnega ukrepa ter način in pogoji izvedbe posega ter dejavnosti po opravljenem posegu so sestavni del dovoljenja za poseg v prostor.

103. člen

(odprava škodljivih posledic)

(1) Če pri posegu v naravo pride do okrnitve narave, mora nosilec posega ali dejavnosti nemudoma odpraviti škodljive posledice svojega delovanja ter kriti vse stroške za njihovo odpravo.

(2) Če nosilec posega v naravo ne more odpraviti škodljivih posledic svojega delovanja in je prišlo do okrnitve narave na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih, na naravnih vrednotah ali na zavarovanih območjih, mu ministrstvo odredi izravnalni ukrep.

5.2. Dovoljenja in soglasja

104. člen (dovoljenje za poseg v naravo)

(1) Posegi v naravo, ki lahko ogrozijo biotsko raznovrstnost, naravno vrednoto ali zavarovano območje in za katere ni treba pridobiti dovoljenja po predpisih o urejanju prostora in po drugih predpisih, se opravljajo na podlagi dovoljenja za poseg v naravo na podlagi tega zakona.

(2) Posegi v naravo iz prejšnjega odstavka se nanašajo na:

1. opravljanje dejavnosti in izvajanje posegov v naravo na naravnih vrednotah, zavarovanih območjih, ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih,
2. varstvo rastlinskih ali živalskih vrst,
3. varstvo genskega materiala,
4. varstvo naravnih vrednot.

(3) Vlada podrobneje določi posege v naravo iz prejšnjega odstavka in predpiše, kakšna dokumentacija je potrebna za pridobitev dovoljenja.

(4) Dovoljenja za posege v naravo iz prvega odstavka tega člena izdaja pristojna upravna enota, razen v primerih, ko ta zakon določa, da dovoljenja izdaja ministrstvo.

(5) O pritožbi zoper dovoljenje za poseg v naravo odloči ministrstvo.

(6) Dovoljenje za poseg v naravo se izda na podlagi pozitivnega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

105. člen (naravovarstveno soglasje)

(1) Če se izdeluje projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja za objekt na območju, ki se ureja z lokacijskim načrtom, se šteje, da je naravovarstveno soglasje k projektnim rešitvam že pridobljeno z dnem izdaje naravovarstvenega mnenja k lokacijskemu načrtu. Če pa se izdeluje projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja za objekt na območju, ki se ureja s prostorskim redom, pa je treba pred začetkom izdelovanja projekta pridobiti naravovarstvene pogoje, k projektnim rešitvam pa tudi naravovarstveno soglasje.

(2) Naravovarstvene pogoje, s katerimi se določijo zahteve s področja ohranjanja narave, ki jih mora izpolnjevati projektna dokumentacija, pripravi ministrstvo, ko prejme zahtevo investitorja oziroma projektanta. Zahtevi za določitev naravovarstvenih pogojev mora biti priložena idejna zasnova. Ministrstvo mora določiti naravovarstvene pogoje

najpozneje v 15 dneh po prejemu zahteve, če se projektira enostavni ali manj zahtevni objekt oziroma v 30 dneh po prejemu zahteve, če se projektira zahtevni objekt.

(3) Ministrstvo izda naravovarstveno soglasje v obliki klavzule na naravovarstvenih pogojih, ki jih je določil, ko prejme zahtevo investitorja oziroma projektanta. Zahtevi za izdajo naravovarstvenega soglasja mora biti priložen tisti načrt oziroma del projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja, na katerega so se nanašali naravovarstveni pogoji. Ministrstvo mora izdati ali zavrniti izdajo naravovarstvenega soglasja najpozneje v 15 dneh po prejemu popolne zahteve. Izdajo naravovarstvenega soglasja lahko ministrstvo odreče samo v primeru, če ugotovi, da projektna rešitev ni v skladu z naravovarstvenimi pogoji. Ministrstvo lahko odreče izdajo soglasja z odločbo, zoper katero je dovoljena posebna pritožba, ki se jo lahko vloži na ministrstvo najpozneje v 15 dneh po vročitvi odločbe in o kateri odloča minister.

(4) Če ministrstvo v roku iz drugega odstavka tega člena ne določi naravovarstvenih pogojev, se šteje, da naravovarstvenih pogojev za nameravano gradnjo nima ter da je s tem dano tudi njegovo naravovarstveno soglasje. Če pa v predpisanem roku iz prejšnjega odstavka ministrstvo, ki je določilo naravovarstvene pogoje, ne izda ali ne odreče soglasja, se šteje, da je njegovo soglasje dano.

106. člen (varščina)

(1) V odločbi, s katero se dovoljuje poseg v naravo iz 104. člena tega zakona, se nosilcu posega določi obveznost plačila varščine do višine predvidenih stroškov, potrebnih za odpravo posledic posega na naravo.

(2) Odločba iz prejšnjega odstavka neha veljati, če v roku iz odločbe varščina ni plačana.

107. člen (seznanitev javnosti)

(1) Javnost se seznanjajo z vsebino vloge in odločbe, izdane v upravni stvari, ki se nanaša na izdajo dovoljenja iz 104. člena tega zakona, kadar izhaja obveznost seznanitve javnosti s potekom upravne zadeve iz zakona.

(2) Seznanitev javnosti poteka v skladu z drugim in tretjim odstavkom 57. člena tega zakona.

(3) Javnost nima pravice vpogleda v podatke, ki se varujejo na podlagi zakona.

(4) Minister podrobneje predpiše način seznanjanja javnosti s postopki odločanja o posegih v naravo.

VI. SPREMLJANJE STANJA

108. člen (spremljanje stanja ohranjenosti narave)

(1) Spremljanje stanja ohranjenosti narave (v nadaljnjem besedilu: monitoring ohranjenosti narave) obsega:

1. spremljanje stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij in ekosistemov,
2. spremljanje stanja na področju varstva naravnih vrednot.

(2) Monitoring ohranjenosti narave je del sistema monitoringa stanja okolja in se izvaja skladno s tem zakonom in s predpisi, ki urejajo varstvo okolja.

109. člen **(poročilo o stanju na področju ohranjanja narave)**

Poročilo o stanju na področju ohranjanja narave je sestavni del poročila o stanju okolja skladno z zakonom in vsebuje zlasti podatke o:

1. stanju rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij in ekosistemov;
2. stanju na področju varstva naravnih vrednot;
3. izvajanju programa ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.

110. člen **(baze podatkov)**

Minister predpiše obvezne vsebine in način vodenja baz podatkov, potrebnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot, v soglasju s pristojnim ministrom.

VII. ORGANIZACIJA

7.1. Organiziranost upravnih nalog

111. člen **(upravne naloge)**

(1) Upravne naloge v zvezi z ohranjanjem biotske raznovrstnosti in varstvom naravnih vrednot na podlagi tega zakona opravlja ministrstvo.

(2) Organ iz prejšnjega odstavka opravlja zlasti naslednje naloge:

1. pripravlja predloge programov ohranjanja biotske raznovrstnosti,
2. pripravlja predloge programov varstva naravnih vrednot državnega pomena,
3. pripravlja predloge operativnih programov,
4. pripravlja pravne, upravne in projektne rešitve za ohranjanje biotske raznovrstnosti,
5. pripravlja pravne, upravne in projektne rešitve za izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot državnega pomena,
6. nadzira izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot in ohranjanja biotske raznovrstnosti,
7. izdaja dovoljenja in soglasja v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
8. vodi javne zbirke podatkov,
9. skrbi za opravljanje javne službe ohranjanja narave,
10. sklepa pogodbe o varstvu naravnih vrednot državnega pomena iz 47. člena tega zakona, razen v primeru iz 8. točke drugega odstavka 133. člena tega zakona,
11. sklepa pogodbe o skrbništvu naravnih vrednot državnega pomena iz 48. člena tega zakona, razen v primeru iz 9. točke drugega odstavka 133. člena tega zakona,
12. sklepa sporazume o višini odškodnin iz 93. člena tega zakona,

13. izvaja predkupno pravico države iz 84. člena tega zakona,
14. skrbi za izvajanje nalog zatočišča,
15. skrbi za izobraževanje delavcev, ki izvajajo naloge ohranjanja narave,
16. skrbi za usposabljanje naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov in preverjanje strokovnega znanja ter vodi evidenco izdanih pooblastil,
17. izvaja neposredni nadzor na zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila država in nimajo svojega upravljavca, ter neposredni nadzor zunaj zavarovanih območij,
18. usklajuje izvajanje naravovarstvenega nadzora,
19. upravlja naravne vrednote, nepremičnine na zavarovanih območjih in stvari, ki jim služijo in so v lasti države, če upravljanje z njimi ni urejeno z drugimi predpisi.

112. člen **(upravna enota)**

Krajevno pristojna upravna enota opravlja naslednje naloge:

1. izdaja odločbe o statusu zavarovanega območja državnega pomena lastnikom nepremičnin,
2. izdaja soglasja za promet z nepremičninami na podlagi 86. člena tega zakona,
3. izdaja dovoljenja za posege v naravo na podlagi 104. člena tega zakona.

7.2. Javna služba ohranjanja narave

113. člen **(javna služba ohranjanja narave)**

(1) Dejavnost javne službe ohranjanja narave je ohranjanje sestavin biotske raznovrstnosti, varstvo naravnih vrednot in upravljanje zavarovanih območij.

(2) Dejavnosti javne službe ohranjanja narave opravljajo organizacija, pristojna za ohranjanje narave, in upravljavci zavarovanih območij.

114. člen **(strokovni nazivi)**

(1) Zaposleni, ki na področju varstva narave opravlja ali se pripravlja na strokovno delo, za katerega je potrebna srednja, višja ali visoka strokovna izobrazba, mora izpolnjevati pogoje, ki jih določi minister.

(2) Izpolnjevanje pogojev se preveri z opravljanjem izpita.

(3) Minister predpiše program, pogoje ter način opravljanja izpita ter strokovne nazive na podlagi opravljenega izpita.

7.2.1. Zavod za varstvo narave

115. člen **(ustanovitev)**

(1) S tem zakonom se ustanovi zavod za varstvo narave, ki opravlja naloge organizacije, pristojne za ohranjanje narave (v nadaljnjem besedilu: zavod).

(2) Ustanoviteljske pravice izvaja vlada.

(3) Zavod je oseba javnega prava s statusom javnega zavoda.

116. člen (ime in sedež)

(1) Ime zavoda je Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.

(2) Sedež zavoda je v Ljubljani.

117. člen (naloge)

(1) Zavod opravlja kot javno službo naslednje naloge:

1. spremlja stanje ohranjenosti narave,
2. zbira podatke o rastlinskih in živalskih vrstah, njihovih življenjskih prostorih in ekosistemih v sodelovanju z izvajalci javnih služb na področju usmerjanja gospodarjenja z naravnimi viri,
3. spremlja stanje biotske raznovrstnosti,
4. pripravlja strokovne predloge ukrepov varstva sestavin biotske raznovrstnosti,
5. evidentira in vrednoti dele narave,
6. pripravlja strokovne predloge za določitev statusa naravnih vrednot in razvrstitve naravnih vrednot v naravne vrednote državnega in naravne vrednote lokalnega pomena,
7. spremlja stanje naravnih vrednot,
8. pripravlja strokovne predloge za ukrepe varstva naravnih vrednot lokalnega in državnega pomena,
9. pripravlja strokovne predloge za zavarovanje,
10. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva naravnih vrednot državnega pomena,
11. sodeluje pri pripravi načrtov upravljanja zavarovanih območij,
12. upravlja z zavarovanimi območji, ki jih je ustanovila država, če je v aktu o zavarovanju tako določeno,
13. sodeluje v postopku izbire koncesionarja iz 43. člena tega zakona,
14. pripravlja strokovne predloge rdečih seznamov,
15. izvaja strokovne naloge na področju ohranjanja narave v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi,
16. daje strokovna mnenja in soglasja s področja ohranjanja narave.

(2) Zavod opravlja na podlagi javnega pooblastila te naloge:

1. pripravlja naravovarstvene smernice,
2. upravlja baze podatkov o naravnih vrednotah in sestavinah biotske raznovrstnosti,
3. daje mnenje iz 97., 104. in 153. člena tega zakona,
4. skrbi za enotnost strokovnih metod in postopkov na področju ohranjanja narave,
5. izvaja strokovni nadzor nad izvajanjem naravovarstvenih nalog.

(3) Poleg nalog iz prejšnjih odstavkov opravlja zavod tudi te naloge:

1. strokovno pomaga lastnikom naravnih vrednot in lastnikom zemljišč na zavarovanih območjih,
2. sodeluje pri pripravi izobraževalnih programov o ohranjanju narave na vseh ravneh izobraževanja,
3. skrbi za ozaveščanje javnosti o pomenu ohranjanja narave.

(4) S soglasjem ustanovitelja lahko opravlja zavod tudi druge naloge.

118. člen
(zastopanje interesov ohranjanja narave)

Zavod ima pravico in dolžnost zastopati interese ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot v vseh upravnih in sodnih postopkih, katerih predmet so sestavine biotske raznovrstnosti, naravne vrednote ali zavarovana območja.

119. člen
(organiziranost zavoda)

Zavod ima organizacijske enote, s katerimi pokriva celotno območje države.

120. člen
(organi)

Organi zavoda so svet zavoda, direktor zavoda, strokovni svet zavoda in strokovni vodja zavoda.

121. člen
(svet zavoda)

(1) Svet zavoda sestavljajo predstavniki ustanovitelja, delavcev zavoda in uporabnikov.

(2) Svet zavoda sprejema statut zavoda, programe dela, finančni načrt in zaključni račun ter splošne akte, za katere je tako določeno v statutu, in opravlja nadzor nad upravljanjem in poslovanjem zavoda.

(3) Statut zavoda se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(4) Podrobnejše naloge in sestava sveta zavoda se določijo s statutom.

122. člen
(direktor zavoda)

(1) Direktor zavoda organizira in vodi delo ter poslovanje zavoda, predstavlja in zastopa zavod in je odgovoren za zakonitost dela zavoda.

(2) Direktorja zavoda imenuje in razrešuje vlada.

123. člen
(strokovni svet)

(1) Strokovni svet zavoda je kolegijski strokovni organ zavoda, ki obravnava strokovna vprašanja in predlaga rešitve in priporočila.

(2) Strokovni svet vodi strokovni vodja.

(3) Vodje organizacijskih enot so člani strokovnega sveta glede na funkcijo, ki jo opravljajo.

(4) Število članov, podrobnejša sestava sveta, način oblikovanja in naloge se določijo s statutom zavoda v skladu s tem zakonom.

124. člen (strokovni vodja)

(1) Strokovni vodja vodi strokovno delo zavoda in odgovarja za strokovnost dela zavoda.

(2) Strokovnega vodjo imenuje svet zavoda na podlagi javnega razpisa in po predhodno pridobljenem mnenju ministrstva.

125. člen (vodja organizacijske enote)

(1) Vodja organizacijske enote organizira in strokovno vodi delo organizacijske enote.

(2) Podrobnejše naloge in pooblastila vodje organizacijske enote se določijo s statutom.

126. člen (pravice, obveznosti in odgovornosti zavoda v pravnem prometu)

(1) Premoženje zavoda je last države.

(2) Za upravljanje premoženja je zavod odgovoren državi.

(3) Zavod uporablja in upravlja premoženje s skrbnostjo dobrega gospodarja.

(4) Zavod samostojno upravlja premično premoženje, nepremično premoženje pa samo po predhodnem soglasju ustanovitelja.

(5) Zavod nastopa v pravnem prometu v svojem imenu in za svoj račun.

(6) Zavod odgovarja za svoje obveznosti z vsemi sredstvi, ki jih upravlja.

127. člen (sredstva za delo zavoda)

(1) Zavod pridobiva sredstva za opravljanje dejavnosti iz državnega proračuna, s prodajo storitev ter z dotacijami, donacijami in iz drugih virov.

(2) Presežek prihodkov nad odhodki uporablja zavod za izvajanje in razvoj svoje dejavnosti.

(3) O načinu razpolaganja s presežkom prihodkov nad odhodki odloča svet zavoda na predlog direktorja in v soglasju z ustanoviteljem.

128. člen (odgovornosti ustanovitelja za obveznosti zavoda)

(1) Ustanovitelj odgovarja za obveznosti zavoda, ki jih zavod prevzema v skladu z letnim programom dela in finančnim načrtom, do višine vrednosti nepremičnega premoženja, ki ga upravlja zavod.

(2) Zavod vsako leto pripravi program dela, finančni načrt in zaključni račun zavoda ter jih predloži ustanovitelju v soglasje.

129. člen (ustanoviteljske pravice in subsidiarna uporaba)

(1) Ustanoviteljske pravice in obveznosti izvaja vlada.

(2) Za delovanje javnega zavoda se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavode, če ni s tem zakonom določeno drugače.

7.2.2. Upravljavci zavarovanih območij

130. člen (upravljavci)

(1) Zavarovano območje upravljajo upravljavci zavarovanega območja v skladu s tem zakonom in z aktom o zavarovanju.

(2) S širšim zavarovanim območjem lahko upravlja javni zavod ali se za upravljanje podeli koncesija.

(3) Za upravljanje ožjega zavarovanega območja se lahko podeli koncesija ali ga upravlja ustanovitelj neposredno.

(4) Koncesija se podeli fizični ali pravni osebi na podlagi določb o podeljevanju koncesij iz zakona, ki ureja gospodarske javne službe.

(5) Za ustanovitev in delovanje javnega zavoda se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavode, če ni s tem zakonom določeno drugače.

131. člen (sodelovanje lokalnih skupnosti pri upravljanju)

(1) Lokalne skupnosti, ki so na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila država, sodelujejo pri upravljanju zavarovanega območja in dajejo mnenje k izboru koncesionarja za upravljanje zavarovanega območja.

(2) Če upravlja zavarovano območje javni zavod, imajo lokalne skupnosti v svetu javnega zavoda svoje predstavnike.

(3) Število predstavnikov lokalnih skupnosti se določi v aktu o ustanovitvi javnega zavoda.

(4) Če upravlja zavarovano območje koncesionar, se sodelovanje lokalnih skupnosti pri upravljanju zavarovanega območja zagotovi z ustanovitvijo posebnega odbora za zavarovano območje.

(5) Odbor iz prejšnjega odstavka ustanovi minister, ki določi število članov odbora, ki mora biti liho, in imenuje predsednika odbora ter polovico članov odbora. Polovico članov odbora imenujejo lokalne skupnosti, ki so na zavarovanem območju.

(6) Odbor spremlja upravljanje zavarovanega območja, obravnava upravljavski načrt in letne načrte uravljavca ter daje mnenja in predloge v zvezi z upravljanjem zavarovanega območja.

(7) Koncesionar zagotavlja administrativne in druge pogoje za delo odbora.

132. člen (lokalna javna služba)

(1) Upravljanje zavarovanih območij, ki jih je ustanovila lokalna skupnost, je obvezna lokalna javna služba.

(2) Lokalna skupnost zagotovi opravljanje javne službe iz prejšnjega odstavka na način iz 130. člena tega zakona.

133. člen (naloge upravljanja zavarovanih območij)

(1) Upravljavec zavarovanega območja opravlja varstvene, strokovne, nadzorne in upravljavske naloge na zavarovanem območju.

(2) Upravljavec opravlja kot javno službo te naloge:

1. pripravlja predlog načrta upravljanja;
2. sprejema letni program dela na podlagi načrta upravljanja in opravlja oziroma skrbi za opravljanje v načrtu določenih nalog;
3. sodeluje z lokalnimi skupnostmi pri doseganju namena zavarovanja in zastavljenih ciljev varstva in razvoja zavarovanih območij;
4. stalno spremlja in analizira stanje narave in naravnih vrednot na zavarovanem območju;
5. upravlja nepremičnine, ki so v lasti ustanovitelja na zavarovanem območju, za potrebe upravljanja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno;
6. sodeluje z zavodom pri pripravi naravovarstvenih smernic za del, ki se nanaša na zavarovano območje;
7. izvaja varstvene ukrepe na zavarovanem območju;
8. sklepa pogodbe za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju iz 47. člena tega zakona;
9. sklepa pogodbe o skrbništvu nad naravnimi vrednotami na zavarovanem območju iz 48. člena tega zakona;
10. usklajuje in spremlja izvajanje raziskovalnih nalog v zvezi z zavarovanim območjem;
11. skrbi za vzdrževanje, obnavljanje in varovanje naravnih vrednot na zavarovanem območju;
12. skrbi za predstavljanje zavarovanega območja;
13. sodeluje z lastniki zemljišč na zavarovanem območju, jim strokovno pomaga in svetuje;
14. pripravlja in vzdržuje poti in označbe ter drugo infrastrukturo, ki je namenjena obisku zavarovanega območja;
15. vodi obiskovalce po zavarovanem območju;
16. zagotavlja dostop do informacij o zavarovanem območju.

(3) Na podlagi javnega pooblastila izvaja upravljavec neposredni nadzor na zavarovanem območju in upravlja z bazami podatkov, ki se nanašajo na zavarovano območje, v skladu s tem zakonom.

(4) Ne glede na določbi drugega in tretjega odstavka tega člena se lahko v aktu o zavarovanju določi, da opravlja upravljavec samo nekatere naloge iz drugega in tretjega odstavka tega člena, če je s tem izpolnjen namen, zaradi katerega je bilo območje zavarovano.

134. člen (izvajanje upravljanja)

(1) Upravljavci lahko uredijo naravne vrednote za ogledovanje in obiskovanje v skladu z aktom o zavarovanju.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se ne uporabljajo določbe iz 43. člena tega zakona.

(3) Javni zavod lahko opravlja tudi druge dejavnosti, določene z aktom o zavarovanju in statutom, ki niso v nasprotju z dejavnostmi iz drugega odstavka prejšnjega člena.

135. člen (sredstva)

(1) Presežek prihodkov nad odhodki, ki nastane pri delovanju upravjavca, se nameni za opravljanje dejavnosti varstva zavarovanega območja.

(2) Upravljavec pridobiva sredstva za opravljanje dejavnosti iz državnega proračuna, s prodajo storitev ter z dotacijami, donacijami in iz drugih virov.

136. člen (upravljanje naravnih vrednot v lasti države)

(1) Naravne vrednote, nepremičnine na zavarovanih območjih in stvari, ki jim služijo in so v lasti države, upravlja upravni organ, pristojen za ohranjanje narave, v primerih, ko z drugimi predpisi ni drugače določeno.

- (2) Upravljanje iz prejšnjega odstavka zajema:
- skrb za tako rabo naravnih vrednot in nepremičnin na zavarovanih območjih, ki zagotavlja varstvo naravnih vrednot in izvajanje namenov, zaradi katerih je bilo ustanovljeno zavarovano območje,
  - sklepanje pravnih poslov v zvezi z rabo nepremičnin na zavarovanih območjih in s stvarmi, ki jim služijo, v skladu z zakonom.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena upravlja v skladu z aktom o zavarovanju zavarovanega območja, ki ga je ustanovila država, naravne vrednote, nepremičnine na zavarovanih območjih in stvari, ki jim služijo in so v lasti države, upravljavec zavarovanega območja.

137. člen
(opravljanje dejavnosti v javnem interesu)

(1) Strokovna in ljubiteljska društva na področju ohranjanja narave opravljajo dejavnost v javnem interesu v delu, v katerem namen ustanovitve in samo delovanje društva presegata uresničevanje interesov članov društva.

(2) Društvo lahko pridobi status društva, ki deluje v javnem interesu, če izpolnjuje naslednje pogoje:

1. opravlja dejavnosti s področja ohranjanja narave,
2. društvo je za izvajanje teh dejavnosti že prejelo priznanje, nagrado ali drugo ugodno oceno mednarodno priznanih strokovnjakov,
3. društvo pridobiva del sredstev za svoje delovanje pri ohranjanju narave tudi s članarino,
4. izkazana je pretežna poraba sredstev društva za namene javnega interesa ohranjanja narave in
5. društvo s svojim delovanjem pomembno prispeva k ohranjanju narave s tem, da dejavno sodeluje pri ohranjanju narave, izvaja promocijo ohranjanja narave ali širi strokovno znanje na področju ohranjanja narave z izobraževanjem in vzgojo.

(3) Društvo, ki pridobi status društva, ki deluje v javnem interesu, ima pravico zastopati interese ohranjanja narave v vseh upravnih in sodnih postopkih.

138. člen
(podelitev statusa)

(1) Minister podeli društvu, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena, status društva, ki deluje v javnem interesu, z odločbo.

(2) Pogodbo med državo in društvom iz prejšnjega odstavka v zvezi z nadomestili za stroške opravljanja dejavnosti društva, ki je v javnem interesu, sklene v imenu države ministrstvo.

(3) Ministrstvo preverja izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu, vsakih pet let.

(4) Društvu se ukine status društva, ki deluje v javnem interesu, z odločbo ministra v primeru, ko ne izpolnjuje več predpisanih pogojev.

139. člen
(objava)

(1) Sklep o pridobitvi in ukinitvi statusa društva, ki deluje v javnem interesu, se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(2) Ministrstvo vodi javno evidenco društev, ki so pridobila status društva, ki deluje v javnem interesu.

(3) Minister predpiše podrobnejšo vsebino in način vodenja evidence iz prejšnjega odstavka.

VIII. NAGRADE

140. člen
(nagrade na področju ohranjanja narave)

(1) Nagrade Republike Slovenije na področju ohranjanja narave (v nadaljnjem besedilu: nagrade) se podeljujejo za najvišje dosežke, ki pomembno prispevajo k razvoju stroke na področju ohranjanja narave in k ohranjanju narave.

(2) Ime nagrade iz prejšnjega odstavka je Nagrada Rada Smerduja.

141. člen
(postopek)

(1) Kandidate za nagrade lahko predlagajo fizične in pravne osebe.

(2) Nagrado lahko prejme posameznik, skupina, društvo, ustanova, zavod ali druga organizacija za izjemne dosežke pri ohranjanju narave.

(3) Nagrade podeljuje Odbor za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju ohranjanja narave (v nadaljnjem besedilu: odbor).

(4) Odbor ima predsednika in osem članov, ki jih izmed priznanih strokovnjakov s področja ohranjanja narave imenuje vlada na predlog ministra.

(5) Mandat predsednika in članov odbora traja štiri leta.

(6) Odbor lahko oblikuje posebne strokovne komisije za posamezna področja svojega dela, ki pripravijo strokovna mnenja o posameznih predlogih.

(7) Odbor sprejme statut, s katerim uredi zlasti način ustanovitve in pristojnosti strokovnih komisij, vsebino in čas trajanja javnega razpisa, podrobnejša merila za podeljevanje nagrad ter način svojega dela in zagotavljanja njegove javnosti.

(8) Statut začne veljati, ko z njim soglaša vlada.

(9) Statut se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

142. člen
(javni razpis)

Odbor vsako leto objavi javni razpis s pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kandidati za nagrade.

143. člen
(število nagrad)

Odbor lahko vsako leto podeli največ tri nagrade.

144. člen
(sredstva)

(1) Sredstva za delovanje odbora zagotavlja država.

(2) Strokovna in administrativno-tehnična opravila za odbor opravlja ministrstvo.

145. člen
(denarna višina nagrad)

Glede na s proračunom Republike Slovenije zagotovljena sredstva odbor vsako leto določi višino nagrad.

146. člen
(poročilo o delu odbora)

Odbor mora v 30 dneh po podelitvi nagrad izdelati poročilo o svojem delu in ga predložiti vladi.

IX. FINANCIRANJE

147. člen
(plačilo stroškov izravnalnih ukrepov)

Za plačilo stroškov, ki jih krije povzročitelj okrnitve narave v zvezi z izravnalnimi ukrepi, se uporabljajo določbe zakona o varstvu okolja, ki urejajo obveznost povzročitelja obremenitve, da krije celotne stroške zaradi obremenjevanja okolja.

148. člen
(naravovarstvena dajatev)

(1) Fizična in pravna oseba, ki rabi naravno vrednoto na podlagi veljavnega pravnega naslova in katere lastnik je država ali lokalna skupnost, plača za njeno rabo povračilo.

(2) Osnova za plačilo povračila je vrsta, količina in obseg rabe naravne vrednote.

(3) Višino povračila, način izračunavanja, odmere ter plačevanja in merila za znižanje in oprostitev predpiše vlada. Za naravne vrednote lokalnega pomena določi povračilo lokalna skupnost.

(4) Določbe prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena veljajo tudi za naravne dobrine, ki so v lasti države na zavarovanih območjih.

(5) Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in gozdovi, ki so v lasti države in se nahajajo na zavarovanem območju, opravlja upravljavec zavarovanega območja.

149. člen
(vstopnina)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki uredi naravno vrednoto, zavarovano območje ali njegov del za ogledovanje in obiskovanje, ima pravico zaračunavati vstopnino.

(2) Višina vstopnine zajema praviloma povrnitev stroškov za ureditev naravne vrednote, zavarovanega območja ali njegovega dela za ogledovanje in obiskovanje in jo na predlog osebe iz prvega odstavka tega člena potrdi minister.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka potrdi višino vstopnine za naravno vrednoto, zavarovano območje ali njegov del lokalnega pomena pristojni občinski organ.

150. člen (javni stroški ohranjanja narave)

(1) Država zagotavlja sredstva za ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot, opravljanje javne službe ohranjanja narave ter za odškodnine po tem zakonu.

(2) Lokalna skupnost zagotavlja sredstva za ukrepe iz prejšnjega odstavka, če se nanašajo na varstvo naravnih vrednot lokalnega pomena.

X. NADZOR

10.1. Inšpekcijski nadzor

151. člen (inšpekcijski nadzor)

(1) Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in predpisov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, izvajajo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave.

(2) Uresničevanje določb tega zakona in predpisov ter ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, ki se nanašajo na delovna področja drugih ministrstev, nadzorujejo tudi inšpektorji, pristojni za nadzor teh delovnih področij, v skladu z zakonom.

(3) Za inšpektorja iz prvega odstavka tega člena je lahko imenovana oseba, ki poleg splošnih pogojev za delo v državni upravi izpolnjuje še naslednje pogoje: da ima ustrezno visokošolsko izobrazbo in najmanj pet let delovnih izkušenj na področju varstva naravnih dobrin ali varstva naravnih vrednot ter opravljen izpit za inšpektorja.

152. člen (nadzor carinskih organov)

(1) Carinski organi imajo pri nadzoru izvajanja določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov in ukrepov v zvezi z uvozom, izvozom in tranzitom rastlin in živali ter drugega blaga na podlagi tega zakona naslednja pooblastila:

1. odrediti zaseg ali odvzem živali, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo izročitev zatočišču,
2. odrediti zaseg ali odvzem rastlin, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
3. odrediti zaseg ali odvzem drugega blaga, če se z njim ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
4. predlagati uvedbo postopka zaradi prekrška oziroma v skladu s 161. členom tega zakona izreči mandatno kazen.

(2) Pritožba zoper odločbo, ki jo izda pristojni carinski organ v primerih iz prejšnjega odstavka, ne zadrži njene izvršitve.

(3) Zasežene oziroma odvzete stvari iz prvega odstavka tega člena so carinsko blago in se z njimi ravna v skladu s carinskimi predpisi.

153. člen (ukrepi)

(1) Inšpektor iz 151. člena tega zakona ima poleg pooblastil, ki jih ima po splošnih predpisih, če ugotovi, da so kršene določbe tega zakona, predpisov oziroma aktov, izdanih na njihovi podlagi, še pooblastilo nadzirati izkoriščanje ali rabo naravnih vrednot in sestavin biotske raznovrstnosti glede njihove usklajenosti z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in pristojnosti:

1. odrediti vzpostavitev naravnih vrednot ali sestavin biotske raznovrstnosti v prejšnje stanje, odpravo škode oziroma sanacijo na stroške povzročitelja, v skladu s predhodno pridobljenim strokovnim mnenjem zavoda;
2. odrediti prepoved izvajanja posega ali opravljanja dejavnosti, ki se izvaja v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi;
3. odrediti prepoved izvajanja posega, če se poseg izvaja brez naravovarstvenega soglasja oziroma v nasprotju z naravovarstvenim soglasjem;
4. odrediti zaseg predmetov, s katerimi je bil povzročen prekršek po tem zakonu;
5. odrediti zaseg predmetov, ki so nastali s storitvijo prekrška po tem zakonu;
6. odrediti zaseg ali odvzem živali, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo izročitev zatočišču;
7. odrediti zaseg ali odvzem rastlin, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo uničenje, izročitev ali prodajo;
8. odrediti druge ukrepe v skladu s tem zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

(2) Pritožba zoper odločbo, ki jo izda pristojni inšpektor v primerih iz prejšnjega odstavka, ne zadrži njene izvršitve.

(3) Če inšpektor pri izvajanju inšpekcijskega nadzora po tem zakonu naleti na fizični odpor ali če tak odpor lahko utemeljeno pričakuje, lahko zahteva pomoč policije.

(4) Minister določi pogoje in način ravnanja s stvarmi iz 4. do vključno 6. točke prvega odstavka tega člena.

154. člen (ustna odločba)

(1) Pristojni carinski organ in inšpektor izdata ustno odločbo in takoj odredita izvršitev odločbe, kadar je to potrebno zaradi preprečitve dejavnosti, zaradi katere bi lahko nastala neposredna nevarnost za obstoj naravne vrednote, biotsko raznovrstnost ali je neposredno ogroženo naravno ravnovesje.

(2) Pristojni carinski organ in inšpektor morata v osmih dneh od izreka ustne odločbe izdelati odločbo tudi v pisni obliki.

10.2. Neposredni nadzor

155. člen

(neposredni nadzor)

(1) Neposredni nadzor v naravi nad spoštovanjem prepovedi tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov izvajajo poleg inšpektorjev tudi naravovarstveni nadzorniki.

(2) Naloge neposrednega nadzora so:

1. neposredno spremljanje stanja;
2. nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov;
3. ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz tega zakona in na njegovi podlagi sprejetih predpisov ter obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov;
4. opozarjanje oseb na varstvene režime zaradi preprečevanja kaznivih ravnanj.

(3) Naloge iz 2., 3. in 4. točke prejšnjega odstavka se opravljajo na podlagi javnega pooblastila.

(4) Naloge iz drugega odstavka tega člena opravljajo naravovarstveni nadzorniki, ki so za to delo posebej usposobljeni in imajo pooblastilo po tem zakonu.

(5) Naravovarstveni nadzornik ima službeni znak in izkaznico ter predpisano uniformo.

(6) Naravovarstveni nadzornik ima pravico od osebe, ki ne spoštuje določb tega zakona, zahtevati in dobiti na vpogled osebno izkaznico ali javno listino, s katero se dokazuje istovetnost te osebe. Naravovarstveni nadzornik lahko tudi fotodokumentira potek kršitve in kršilca pri storitvi kaznivega ravnanja.

(7) O sumu kaznivega dejanja mora naravovarstveni nadzornik takoj obvestiti policijo, navesti vsa znana dejstva in dokaze ter izročiti dokaze, ki jih je pridobil.

(8) Naravovarstveni nadzornik ima pravico takoj na kraju samem izreči, izterjati ali izdati plačilni nalog za denarno kazen od tistih, ki jih zaloti pri prekršku iz 1., 4., 5., 6. in 7. točke prvega odstavka 161. člena tega zakona.

156. člen (izvajalci neposrednega nadzora)

(1) Neposredni nadzor na zavarovanih območjih zagotavljajo upravljavci zavarovanih območij.

(2) Neposredni nadzor zunaj zavarovanih območij zagotavlja ministrstvo.

(3) Osebe javnega prava, ki so ustanovljene z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin, zagotavljajo neposredni nadzor na območjih teh dobrin.

(4) Osebe iz prejšnjih treh odstavkov zagotavljajo izvajanje naravovarstvenega nadzora s sklenitvijo delovnih ali drugih ustreznih pogodb z naravovarstvenimi nadzorniki v skladu z zakonom.

(5) Ministrstvo predpiše načine in pogoje za organizacijsko, vsebinsko ter teritorialno usklajeno izvajanje naravovarstvenega nadzora.

157. člen (pogoji za naravovarstvene nadzornike)

(1) Naravovarstveni nadzornik je lahko vsak polnoleten državljan Republike Slovenije, ki ima pooblastilo po tem zakonu.

(2) Pooblastilo iz prejšnjega odstavka izdaja naravovarstvenim nadzornikom in prostovoljnim nadzornikom po opravljenem preizkusu znanja minister.

(3) Preizkus znanja iz prejšnjega odstavka se izvede na podlagi predpisanega programa preverjanja strokovnega znanja, ki zajema poznavanje predpisov s področja ohranjanja narave in splošnega upravnega postopka v delu, ki se nanaša na izvajanje njihovih pooblastil.

(4) Ministrstvo vodi evidenco izdanih pooblastil za naravovarstvene in prostovoljne nadzornike, ki vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek;
- rojstne podatke;
- podatke o strokovni izobrazbi;
- prebivališče (stalno bivališče);
- podatke o opravljenem preizkusu znanja.

(5) Vlada predpiše program strokovnega usposabljanja in preverjanja znanja, podrobnejši način in postopek za izdajo pooblastil po tem zakonu ter način vodenja evidence iz tega člena.

(6) Minister predpiše podrobnejše določbe o službenem znaku in izkaznici naravovarstvenih nadzornikov ter v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, uniformo.

158. člen (črtan)

159. člen (prostovoljni nadzorniki)

(1) Naloge neposrednega nadzora lahko kot prostovoljno dolžnost opravlja tudi vsaka fizična oseba, ki izpolnjuje pogoje iz tega zakona (v nadaljnjem besedilu: prostovoljni nadzornik).

(2) Prostovoljni nadzornik je lahko vsak polnoleten državljan Republike Slovenije, ki ima pooblastilo po tem zakonu.

(3) Določbe od drugega do sedmega odstavka 155. člena tega zakona se uporabljajo tudi za prostovoljne nadzornike.

XI. KAZENSKÉ DOLOČBE

160. člen (prekrški)

(1) Z denarno kaznijo od 1,000.000 do 10,000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če iztrebi rastlinsko ali živalsko vrsto (prvi odstavek 14. člena);

2. če zniža število rastlin ali živali posameznih populacij, zoža njihove habitate ali poslabša življenjske razmere do take mere, da postane vrsta ogrožena (drugi odstavek 14. člena);
3. če namerno, brez opravičljivega razloga uniči ali poškoduje habitate populacij rastlinskih ali živalskih vrst (četrti odstavek 14. člena);
4. če posega v naravo v nasprotju s predpisanim načinom in pogoji (drugi odstavek 15. člena);
5. če ne rabi rastlin ali živali v skladu s predpisanimi pogoji (drugi odstavek 16. člena);
6. če rabi rastline ali živali, ki jih je prepovedano rabiti, ali jih rabi v nasprotju s predpisano omejitvijo rabe (tretji odstavek 16. člena);
7. če naseli rastline ali živali tujerodnih vrst brez dovoljenja (drugi in tretji odstavek 17. člena);
8. če goji živali domorodnih ali tujerodnih vrst brez dovoljenja (prvi odstavek 21. člena);
9. če ravna v nasprotju z varstvenim režimom, ki ga za rastlinske ali živalske vrste, ki so varovane na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb, predpiše vlada (prvi odstavek 26. člena);
10. če ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev ugodnega stanja vrste (tretji odstavek 26. člena);
11. če upravlja gensko banko brez pooblastila ministra (tretji odstavek 29. člena);
12. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu biološkega materiala iz narave ali z biološkim materialom v genskih bankah (šesti odstavek 29. člena);
13. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu genskega materiala iz narave (četrti odstavek 30. člena);
14. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja, varstvenimi režimi ali razvojnimi usmeritvami za ohranitev ekološko pomembnih območij (peti odstavek 32. člena);
15. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja, varstvenimi režimi ali razvojnimi usmeritvami za ohranitev posebnih varstvenih območij (tretji odstavek 33. člena);
16. če ravna z naravno vrednoto v nasprotju s predpisanimi varstvenimi ali razvojnimi usmeritvami (tretji odstavek 37. člena);
17. če ravna z naravno vrednoto tako, da ogrozi njen obstoj (drugi odstavek 40. člena);
18. če uredi naravno vrednoto za ogledovanje in obiskovanje brez dovoljenja (prvi odstavek 42. člena);
19. če brez koncesije rabi naravno vrednoto (prvi odstavek 43. člena);
20. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja, varstvenimi režimi ali razvojnimi usmeritvami zavarovane naravne vrednote (drugi odstavek 49. člena);
21. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali varstvenimi režimi začasno zavarovane naravne vrednote (tretji odstavek 50. člena);
22. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja in varstvenimi režimi na zavarovanem območju (prvi odstavek 53. člena);
23. če izvaja posege in dejavnosti v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali z načrtom upravljanja (prvi odstavek 54. člena);
24. če ravna z minerali ali fosili v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja (73. člen);
25. če odvzame iz narave minerale ali fosile, ki so zavarovani, brez dovoljenja (drugi odstavek 75. člena);
26. če brez dovoljenja odvzame iz narave minerale ali fosile zaradi dajanja v promet (tretji odstavek 76. člena);
27. če uporablja pri odvzemu mineralov ali fosilov iz narave prepovedane načine ali sredstva (prvi odstavek 77. člena);
28. če uporabi prepovedane načine ali sredstva v nasprotju z dovoljenjem (drugi odstavek 77. člena);
29. če ne prijavi raziskovanja (prvi odstavek 78. člena);
30. če raziskuje nahajališča mineralov in fosilov v nasprotju z dovoljenjem (tretji odstavek 78. člena);
31. če ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za ogrožene rastlinske ali živalske vrste (prvi odstavek 81. člena);
32. če izvaja poseg v naravo brez predpisanega dovoljenja (tretji odstavek 104. člena);

33. če izvaja poseg v naravo v nasprotju z dovoljenjem za poseg v naravo (prvi odstavek 104. člena);
34. če izvaja poseg v prostor v nasprotju z naravovarstvenim soglasjem (tretji odstavek 105. člena);
35. če izvaja poseg v prostor za katerega ni pridobil naravovarstvenega soglasja (prvi odstavek 105. člena).

(2) Z denarno kaznijo od 250.000 do 5.000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi posameznik, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti.

(3) Z denarno kaznijo od 50.000 do 500.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) Z denarno kaznijo od 30.000 do 150.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi posameznik, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(5) Policist lahko takoj na kraju samem izreče, izterja ali izda plačilni nalog za denarno kazen 50.000 tolarjev posamezniku, ki ga zaloti pri dejanju samem, zaradi prekrška iz 3. in 29. točke prvega odstavka tega člena.

(6) Naravovarstveni nadzornik, pristojni inšpektor, carinik ali policist lahko v okviru pristojnosti za nadzor tega zakona pred podajo predloga za uvedbo postopka o prekršku zasežejo oziroma odvzamejo predmete, ki so uporabljeni za prekršek ali namenjeni za prekršek ali so nastali s prekrškom.

(7) Naravne vrednote, ki jih posameznik pridobi s storitvijo prekrška, se zasežejo in vrnejo lastniku ali upravljavcu zavarovanega območja.

161. člen (prekrški)

(1) Z denarno kaznijo od 600.000 do 8.000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če namerno, brez opravičljivega razloga ubije, poškoduje ali vznemiri rastline ali živali (tretji odstavek 14. člena);
2. če ne obvesti ministrstva o nameravani doselitvi rastlin ali živali tujerodnih vrst (drugi odstavek 18. člena);
3. če doseli rastline ali živali tujerodnih vrst, ki jih je prepovedano doseliti (četrti odstavek 18. člena);
4. če zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu v neustreznih bivalnih razmerah in brez ustrezne oskrbe (prvi odstavek 19. člena);
5. če ne obvesti ministrstva o pridobitvi živali v predpisanem roku (drugi odstavek 19. člena);
6. če zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti brez dovoljenja (prvi odstavek 20. člena);
7. če trgovec z živalmi ne zagotovi predpisanih bivalnih razmer in ustrezne oskrbe ali ne vodi predpisanih evidenc (prvi odstavek 23. člena);
8. če ravna v nasprotju s pravili varstva rastlinskih in živalskih vrst, ki jih predpiše vlada (24. člen);
9. če izvozi, uvozi ali poskuša uvoziti ali izvoziti rastline ali živali, njihove dele ali izdelke iz njih brez dovoljenja ministra (prvi odstavek 25. člena);
10. če izvaja ali poskuša izvajati tranzit rastlin ali živali, njihovih delov ali izdelkov iz njih brez dovoljenja ministra, če je dovoljenje predpisano (prvi odstavek 25. člena);

11. če ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev ugodnega stanja habitatnih tipov (četrti odstavek 31. člena);
12. če ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev biotske raznovrstnosti (peti odstavek 35. člena);
13. če ravna v nasprotju s predpisanimi načini in pogoji poseganja v naravo (drugi odstavek 36. člena);
14. če ne prijavi najdbe minerala ali fosila (prvi odstavek 74. člena);
15. če v zvezi z najdbo minerala ali fosila ne ravna na predpisan način (74. člen);
16. če ne vodi predpisanih evidenc ali jih ne vodi na predpisan način (četrti in peti odstavek 76. člena);
17. če oseba, ki je raziskovala, ne izroči zahtevane dokumentacije po končanem raziskovanju (peti odstavek 78. člena);
18. če izvozi ali poskuša izvoziti mineral ali fosil brez dovoljenja ministra (prvi odstavek 79. člen);
19. če izvozi ali poskuša izvoziti mineral ali fosil, ki ga je prepovedano izvoziti (drugi odstavek 79. člena);
20. če ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za varstvo izjemnega osebka, populacije ali njihovega habitata (82. člen).

(2) Z denarno kaznijo od 150.000 do 4.000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi posameznik, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti.

(3) Z denarno kaznijo od 40.000 do 400.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) Z denarno kaznijo od 20.000 do 140.000 tolarjev se kaznuje za prekršek tudi posameznik, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(5) Pristojni inšpektor ali naravovarstveni nadzornik lahko takoj na kraju samem izreče, izterja ali izda plačilni nalog za denarno kazen 30.000 tolarjev posamezniku, ki ga zaloti pri dejanju samem, zaradi prekrška iz 1., 4., 5., 6. in 7. točke prvega odstavka tega člena.

(6) Policist lahko takoj na kraju samem izreče, izterja ali izda plačilni nalog za denarno kazen 30.000 tolarjev posamezniku, ki ga zaloti pri dejanju samem, zaradi prekrška iz 1. točke prvega odstavka tega člena.

(7) Carinik lahko takoj na kraju samem izreče, izterja ali izda plačilni nalog za denarno kazen 30.000 tolarjev posamezniku, ki ga zaloti pri dejanju samem, zaradi prekrška iz 9., 10., 18. in 19. točke prvega odstavka tega člena.

(8) Naravovarstveni nadzornik, pristojni inšpektor, carinik ali policist lahko v okviru pristojnosti za nadzor tega zakona pred podajo predloga za uvedbo postopka o prekršku zasežejo oziroma odvzamejo predmete, ki so uporabljeni za prekršek ali namenjeni za prekršek ali so nastali s prekrškom.

(9) Naravne vrednote, ki jih posameznik pridobi s storitvijo prekrška, se zasežejo in vrnejo lastniku ali upravljavcu zavarovanega območja.

[Priloga: Seznam naravnih znamenitosti](#)

Zakon o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. [56/99](#)) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:

»XII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

162. člen

Šteje se, da zakoni in podzakonski predpisi, ki urejajo naravno dediščino in naravne znamenitosti, urejajo naravne vrednote po tem zakonu.

163. člen

(1) Akti o razglasitvi naravne znamenitosti oziroma redkosti oziroma prirodne znamenitosti, ki so bili izdani na podlagi zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 23/48), zakona o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti (Uradni list LRS, št. 22/58), zakona o varstvu narave (Uradni list SRS, št. 7/70) in zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86, 8/90 in Uradni list RS, št. 26/92) ostanejo v veljavi do uveljavitve aktov o zavarovanju naravnih vrednot po tem zakonu.

(2) Akte o zavarovanju naravnih vrednot po tem zakonu izdajo pristojni državni ali lokalni organi, glede na razvrstitev naravnih vrednot na naravne vrednote državnega in lokalnega pomena po tem zakonu.

164. člen

(1) Kulturni spomeniki, ki so pridobili varstveni status na podlagi zakonov iz prejšnjega člena in zakona o varstvu kulturnih spomenikov v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 26/61) in izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa naravne vrednote po tem zakonu, pridobijo status naravne vrednote ob soglasju ministra za kulturo.

(2) Seznam naravnih vrednot iz prejšnjega odstavka določi minister za okolje in prostor v soglasju z ministrom za kulturo.

(3) Seznam iz prejšnjega odstavka se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

165. člen

(1) Vlada Republike Slovenije sprejme v enem letu od uveljavitve tega zakona predpis iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona.

(2) Minister za okolje in prostor izda v enem letu od uveljavitve predpisa iz prejšnjega odstavka predpis iz šestega odstavka 37. člena tega zakona.

166. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona se:

- Naravni rezervat Škocjanski zatok po zakonu o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98) šteje za naravni rezervat iz 66. člena tega zakona,
- Spominski park Trebče po zakonu o spominskem parku Trebče (Uradni list SRS, št. 1/81 in 42/86) šteje za regijski park z imenom Kozjanski park iz 70. člena tega zakona.

(2) Za akte o zavarovanju naravnih vrednot državnega pomena se štejejo naslednji občinski odloki o razglasitvi naravnih znamenitosti:

1. odlok o razglasitvi naravnega spomenika Debeli rtič (Primorske novice - Uradne objave, št. 33/91);
2. odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v Občini Piran (Primorske novice - Uradne objave, št. 5/90), v delu, ki se nanaša na naravni spomenik Rt Madona;
3. odlok o razglasitvi Krajinskega parka Sečoveljske soline (Primorske novice, Uradne objave, št. 5/90);
4. odlok o razglasitvi Krajinskega parka Strunjan (Primorske novice, Uradne objave, št. 5/90, popr. 26/90, 3/90, popr. 6/90 in 16/92);
5. odlok o razglasitvi Krajinskega parka Kolpa (Uradni list RS, št. 82/98);
6. odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna (Primorske novice, Uradne objave, št. 29/84), v delu, ki se nanaša na Postojnski jamski sistem;
7. odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna (Primorske novice, Uradne objave, št. 29/84), v delu, ki se nanaša na Predjamski jamski sistem.

167. člen

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona postanejo javni zavodi Triglavski narodni park, Spominski park Trebče in Park Škocjanske jame upravljavci zavarovanih območij in nadaljujejo z upravljanjem zavarovanih območij v skladu z določbami tega zakona in določbami aktov o zavarovanju, če niso v nasprotju s tem zakonom.

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona postane koncesionar v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok upravljavec zavarovanega območja in nadaljuje z upravljanjem zavarovanega območja v skladu z določbami tega zakona, določbami akta o zavarovanju in akta o podelitvi koncesije, če niso v nasprotju s tem zakonom.

(3) Vlada Republike Slovenije uskladi akte o ustanovitvi javnih zavodov iz prvega odstavka tega člena z določili tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena je javni zavod Triglavski narodni park na podlagi javnega pooblastila pristojen dajati oceno ogroženosti in naravovarstveno soglasje iz 105. člena tega zakona za posege na območju Triglavskega narodnega parka in opravljati kot javno službo naloge organiziranja, izvajanja, usklajevanja in spremljanja raziskovalnih nalog v zvezi z območjem Triglavskega narodnega parka, za čas do uskladitve zakona o Triglavskem narodnem parku (Uradni list SRS, št. 17/81, 18/81 in 42/86) z določili tega zakona.

168. člen

(1) Upravljavci obstoječih, z zakoni predpisanih zbirk podatkov morajo na zahtevo ministrstva za okolje in prostor dopustiti dostop do podatkov, ki so pomembni za vzpostavitev in vodenje baz podatkov in evidenc po tem zakonu, in njihovo uporabo, pri čemer se varujejo osebni podatki.

(2) Fizične in pravne osebe, ki imajo podatke ali zbirke podatkov, ki so pomembne za vzpostavitev in vodenje evidenc po tem zakonu, morajo dopustiti kopiranje podatkov Zavodu Republike Slovenije za varstvo narave.

(3) Osebe iz prejšnjega odstavka so upravičene do primerne povračila, če zbiranje podatkov ali njihova obdelava ni bila financirana iz sredstev javne porabe ali sredstev samoupravnih interesnih skupnosti.

(4) Višina zneska povračila iz prejšnjega odstavka se določi s pogodbo, ki jo v imenu države sklene Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.

169. člen

(1) Z uveljavitvijo tega zakona preidejo v sestavo Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave tisti delavci iz Ljubljanskega regionalnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana, Medobčinskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, Piran, ter zavodov za varstvo naravne in kulturne dediščine Celje, Kranj, Maribor, Nova Gorica in Novo mesto, ki opravljajo naloge varstva naravnih vrednot.

(2) Zavod Republike Slovenije za varstvo narave prevzame tudi sredstva za delo, inventar in opremo, ki jo uporabljajo delavci iz prejšnjega odstavka, ter dokumentacijo, arhiv in nedokončane zadeve, ki se nanašajo na opravljanje nalog varstva naravnih vrednot.

(3) Prevzem delavcev, sredstev, arhiva in nalog iz prejšnjih odstavkov uredita sporazumno ministrstvo za okolje in prostor in ministrstvo za kulturo v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

170. člen

(1) Vlada Republike Slovenije izda izvršilne predpise po tem zakonu, razen predpisa iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona, v dveh letih od uveljavitve tega zakona.

(2) Minister za okolje in prostor izda izvršilne predpise po tem zakonu, razen predpisa iz šestega odstavka 37. člena tega zakona, v treh letih od uveljavitve tega zakona.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se izvajanje določb 33. člena tega zakona začne s polnopravnim članstvom Republike Slovenije v Evropski skupnosti.

171. člen

(1) Deli naravne znamenitosti, redkosti oziroma prirodne znamenitosti, ki so navedene v seznamu, ki je priloga tega zakona (v nadaljnjem besedilu: znamenitosti) in so v družbeni lastnini v sredstvih podjetij in drugih pravnih oseb, preidejo v last države.

(2) V last države preidejo tudi stvari, ki služijo upravljanju, rabi vzdrževanju ali varstvu znamenitosti iz prejšnjega odstavka (v nadaljnjem besedilu: stvari).

(3) Znamenitosti iz prvega odstavka tega člena in stvari prejšnjega odstavka, ki preidejo v last države, določi ministrstvo za okolje in prostor z ugotovitveno odločbo.

(4) Sredstva podjetij in drugih pravnih oseb, ki so bila do prenosa v last države vložena v znamenitosti in stvari iz prejšnjega odstavka, se določijo v pogodbi med državo ter

podjetji in drugimi pravnimi osebami, ki so upravljale z znamenitostmi na dan prenosa v državno last na podlagi predpisa ali pravnomočnega akta.

(5) Pri določanju višine teh sredstev na osnovi pogodbe, se upošteva tista vlaganja, ki so pomenila trajno povečanje vrednosti in tista, ki so bila višja od pridobljene koristi iz gospodajenja oziroma iz uporabe teh znamenitosti.

(6) Če do sklenitve pogodbe ne pride v treh mesecih po pravnomočnosti odločbe o znamenitostih in stvareh, ki so prešle v last države, odloči o višini sredstev iz četrtega odstavka tega člena ministrstvo za okolje in prostor.

(7) Deli znamenitosti, ki niso navedene v seznamu iz prvega odstavka tega člena in so v družbeni lastnini v sredstvih podjetij in drugih pravnih oseb, preidejo v last občine, na katere območju se nahajajo.

(8) Za prehod znamenitosti v last občine se smiselno upoštevajo določbe četrtega, petega in šestega odstavka tega člena.

172. člen

(1) Oseba, ki rabi naravno vrednoto na način, za katerega je po tem zakonu predpisana pridobitev dovoljenja ali koncesije, mora vložiti vlogo za izdajo dovoljenja iz 42. člena tega zakona ali vlogo o zainteresiranosti za podelitev koncesije iz 43. člena tega zakona v enem letu od uveljavitve tega zakona.

(2) Osebe, ki so imele ob uveljavitvi tega zakona pravico do upravljanja naravne vrednote, pridobljeno po dosedanjih predpisih, pravico obdržijo do ureditve pravic po tem zakonu, izvajajo pa jo lahko v obsegu, na način in pod pogoji, določenimi v aktu o podelitvi pravice.

(3) Osebe iz prejšnjega odstavka imajo ob izpolnjevanju pogojev prednostno pravico pri pridobitvi pravic po tem zakonu. Prednostno pravico izgubijo, če v enem letu ne vložijo vloge iz prvega odstavka tega člena.

173. člen

Do izdelave naravovarstvenih smernic se za določitev vsebine naravovarstvenih smernic uporabljajo strokovne podlage za varstvo območij naravne in kulturne dediščine v delu, ki se nanaša na naravno dediščino, in varstveni režimi, določeni v aktih o razglasitvah, izdanih na podlagi zakonov iz 163. člena tega zakona, in zakonu o Triglavskem narodnem parku (Uradni list SRS, št. 17/81, 18/81 in 42/86), zakonu o Spominskem parku Trebče (Uradni list SRS, št. 1/81 in 42/86), zakonu o regijskem parku Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 57/96) in zakonu o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98).

174. člen

Upravne naloge po tem zakonu izvaja uprava za varstvo narave kot organ v sestavi ministrstva za okolje in prostor.

175. člen

(1) Šteje se, da so za opravljanje nalog neposrednega nadzora v naravi iz 155. člena tega zakona že usposobljeni naravovarstveni nadzorniki, ki že vsaj tri leta opravljajo naloge neposrednega nadzora v naravi v javnih zavodih Triglavski narodni park, Spominski park Trebče in Park Škocjanske jame ter pri koncesionarju v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok.

(2) Osebe, ki so zaposlene v Zavodu za gozdove Slovenije na delovnih mestih s strokovno izobrazbo s področja naravoslovja in imajo najmanj tri leta delovnih izkušenj na tem področju ter delajo v naravi, se na podlagi tega zakona štejejo usposobljene za naravovarstvene nadzornike in izvajajo naloge neposrednega nadzora po tem zakonu na območjih, za katera so pristojne.

(3) Osebe iz prejšnjih odstavkov se vpišejo v evidenco iz 157. člena tega zakona po uradni dolžnosti.

176. člen

(1) Do uveljavitve izvršilnih predpisov na podlagi tega zakona se še naprej uporabljajo predpisi izdani na podlagi zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86 in Uradni list RS, št. 8/90, 26/92), v delu, ki se nanaša na naravno dediščino in naravne znamenitosti, kolikor niso v nasprotju z določbami tega zakona.

(2) Do uveljavitve predpisov, ki bodo uredili delovanje društev v javnem interesu na področju varstva okolja, se za podelitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju varstva okolja, smiselno uporabljajo določbe 137. do 139. člena tega zakona.

177. člen

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati:
1. določbe zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86 in Uradni list RS, št. 8/90, 26/92), ki urejajo varstvo naravne dediščine;
  2. 3.3. točka 5. člena in prvi odstavek 29. člena zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 32/93 in 1/96);
  3. četrti odstavek 44. člena zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93);
  4. določbe zakona o lastninjenju spomenikov in znamenitosti v družbeni lastnini (Uradni list RS, št. 16/96), v delu, ki se nanaša na naravne znamenitosti.

(2) Ne glede na 2. točko prejšnjega odstavka se na podlagi tega zakona uporabljajo:

1. uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98) in
2. uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 16/95 in 28/95).

178. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan od objave v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave – ZON-A (Uradni list RS, št. [119/02](#)) vsebuje naslednje prehodne in končno določbo:

»PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

43. člen

Zavod RS za varstvo narave in javni zavod Triglavski narodni park končata postopke za izdajo naravovarstvenega soglasja, ki sta jih uvedla do uveljavitve tega zakona.

44. člen

V treh mesecih po uveljavitvi tega zakona ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, in Zavod RS za varstvo narave sporazumno uredita morebiten prehod in prevzem delavcev, ki delajo na ministrstvu, pristojnem za ohranjanje narave, oziroma na Zavodu RS za varstvo narave, skladno z ureditvijo nalog iz 31. in 32. člena tega zakona. Pri tem se upošteva zlasti dosežena stopnja izvajanja posameznih nalog na ministrstvu, pristojnem za ohranjanje narave, oziroma v Zavodu RS za varstvo narave ob uveljavitvi tega zakona, pretežnost dela, ki ga delavec opravlja na upravno pravnih oziroma strokovnih nalogah, in pričakovan obseg dela na posameznih nalogah, glede na določbe tega zakona.

45. člen

Za dovoljenja za posege v prostor se štejejo dovoljenja, izdana po predpisih o graditvi objektov.

46. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona je Zavod za gozdove Slovenije, kot oseba javnega prava iz 39. člena tega zakona, dolžan zagotavljati neposredni nadzor v naravi.

47. člen

Postopki za izdajo naravovarstvenega soglasja, začeti po dosedanjih predpisih, se nadaljujejo in končajo po določbah teh predpisov.

Postopki za izdajo soglasja upravne enote v postopku pridobitve lastninske pravice s pravnimi posli na nepremičninah na zavarovanih območjih, začeti po dosedanjih predpisih, se nadaljujejo in končajo po določbah teh predpisov.

48. člen

Do sprejema nacionalnega programa varstva narave iz 94. člena zakona o ohranjanju narave se uporablja nacionalni program varstva okolja (Uradni list RS, št. 83/99) v delu, ki ureja ohranjanje narave, v skladu z zakonom o ohranjanju narave.

49. člen

Do sprejema predpisa, s katerim se bodo določile naravne vrednote, se za opredelitev vsebine naravovarstvenih smernic iz 24. člena tega zakona v delu, ki se v okviru naravnih vrednot nanaša na naravno dediščino, uporabljajo strokovni predlogi za določitev naravnih vrednot, ki jih je pripravil Zavod RS za varstvo narave. Če ti predlogi še niso

pripravljene, se uporabijo strokovne podlage za varstvo območij naravne in kulturne dediščine v delu, ki se nanaša na naravno dediščino.

50. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehata veljati zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/98) in zakon o spominskem parku Trebče (Uradni list SRS, št. 1/81 in 42/86), uporabljata pa se do sprejema aktov o zavarovanju območja naravnega rezervata Škocjanski zatok in območja Kozjanskega regijskega parka.

Izvršilni predpisi, izdani na podlagi zakonov iz prejšnjega odstavka, veljajo do sprejema aktov o zavarovanju območja naravnega rezervata Škocjanski zatok in območja Kozjanskega regijskega parka, kolikor niso v nasprotju z zakonom o ohranjanju narave.

51. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.